

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Факультет туризму

Кафедра туризмознавства і краєзнавства

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр»

на тему: **«ВПЛИВ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ НА СТАЛИЙ
РОЗВИТОК КРАЇН, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ»**

Виконав: студент II курсу, групи Тм-21
спеціальності 242 «Туризм і рекреація»

(шифр і назва спеціальності)

Трондюк Роман

(прізвище та ініціали студента)

Керівник: д.і.н., проф. Реєнт О.П.

(прізвище та ініціали)

Рецензент: к.і.н., доц. Дутчак О.І.

(прізвище та ініціали)

Івано-Франківськ - 2025 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ	
МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО	
РОЗВИТКУ.....	6
1.1. Теоретична суть та економічне значення міжнародного туризму.....	6
1.2. Аналіз чинників впливу на розвиток міжнародного туризму.....	11
1.3. Механізми впливу міжнародної туристичної сфери та методи їх оцінки на	
сталий розвиток країн, що розвиваються.....	16
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВПЛИВУ МІЖНАРОДНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ	
ІНДУСТРІЇ НА РОЗВИТОК КРАЇН, ЩО	
РОЗВИВАЮТЬСЯ.....	21
2.1. Оцінка світового ринку туристичних послуг.....	21
2.2. Стан розвитку міжнародного туризму у країнах, що розвиваються.....	29
2.3. Вплив міжнародного туризму на зайнятість населення.....	40
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ	
МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ.....	48
3.1. Перспективи розвитку міжнародного туризму в контексті сталого	
розвитку.....	48
3.2. Шляхи підвищення міжнародної конкурентоспроможності туристичної	
індустрії країн, що розвиваються.....	51
3.3. Напрями інтеграції туристичної галузі України до міжнародного	
ринку.....	55
ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сьогодні процес глобалізації набуває все більших масштабів, активніше використовуються різні види транспорту, популярністю користуються повітряні та морські перевезення, що суттєво впливає на міжнародний туризм. Ця економічна діяльність сприяє активізації різноманітних процесів у країнах, що розвиваються, що призводить до економічного зростання.

На початку ХХІ століття вчені присвятили концепцію сталого розвитку туризму, яка є основою міжнародного туристичного ринку. Ця ідея визначається потенційним використанням багатьох механізмів та інструментів для усунення диспропорцій у розвитку міжнародного туризму. Країни, що розвиваються, формують зв'язки з потенційними клієнтами туристичних послуг і різними рівнями управління. У міру того як сектор послуг стає все більш важливим, туризм має значний вплив на міжнародні соціальні починання. Як наслідок, особлива увага приділяється соціально-економічним змінам у країнах, що розвиваються, і пошукам інноваційних шляхів міжнародного туризму з наміром створити ринки міжнародних туристичних послуг.

У багатьох країнах міжнародний туризм має значний вплив на формування валового внутрішнього продукту та зайнятість населення, є джерелом іноземних доходів, сприяє збереженню торгового балансу і в цілому має економічний ефект. Вплив таких важливих галузей, як транспорт, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво споживчих товарів і туризм, має значний вплив на загальний розвиток соціально-економічної сфери в країнах, що розвиваються.

Це призвело до визнання загальних проблем і наслідків міжнародного туризму для сталого розвитку країн, що розвиваються. Крім того, визначено механізми та методи вирішення цих проблем. Крім того, необхідний комплексний аналіз функціонування системи міжнародного туризму на засадах сталого розвитку як основи соціально-економічних змін, що потребує

значної науково-теоретичної та методологічної бази.

Такого роду дослідження мають великий науковий фундамент. Багато науковців зосереджувалися на сучасному функціонуванні туристичного ринку, зокрема, на впливі міжнародного туризму на різні соціально-економічні показники держави. Проте вплив міжнародного туризму на сталий розвиток країн, що розвиваються, потребує подальшого вивчення з використанням сучасних теоретико-методологічних підходів. Як наслідок, недостатня розробленість теми, її теоретична і практична важливість, актуальність обраної теми є факторами, що сприяють її важливості.

Метою роботи є створення теоретичних основ і надання науково-практичних даних щодо дослідження міжнародного туризму та дослідження наслідків і перспектив впливу послуг міжнародного туризму на сталий розвиток країн, що розвиваються.

Щоб досягти бажаної мети, нам потрібно було вирішити супутні *завдання*:

- Охарактеризувати сутнісні характеристики поняття міжнародного туризму, його функції та значення в сучасній світовій економіці.
- Дослідити причини впливу міжнародного туризму на сталий розвиток країн, що розвиваються.
- Визначити показники впливу міжнародного туризму на сприяння рівномірному економічному зростанню країн, що розвиваються.
- Створити методи сприяння розвитку конкурентних переваг усіх країн, що розвиваються, через міжнародний туризм.

Об'єктом дослідження є функціональність міжнародного туризму як структурної складової економічної системи світового господарства на засадах сталого розвитку.

Предмет дослідження – причини, наслідки та економічні принципи, які сприяють розвитку країн, що розвиваються, з точки зору стійкості.

Теоретико-методологічною основою дослідження є принципи неокласичної політекономії та інституціоналізму, що містяться в працях

вчених різних країн у галузі наукових знань про міжнародний туризм як особливу форму міжнародних економічних відносин, його сучасні атрибути та вплив на сталий розвиток країн, усі з яких розвиваються. правила, принципи та гіпотези.

Загальнонаукові методи, включаючи історичні та логічні методи, класифікації та оцінки, також використовуються в спеціальних методах, до них відносяться аналітичні та формальні методи, методи порівняння, структурного та факторного аналізу, методи кластерного аналізу, кількісні та якісні підходи, методи кореляції. аналіз, методи спостереження, аналітичні методи та методи стратегічного аналізу.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що теоретичні та практичні результати дослідження можуть бути використані національними організаціями, як державними, так і приватними, для визначення пріоритетів їхньої діяльності, а також це може бути основою для розробки стратегічних планів щодо впливу. міжнародного туризму на сталий розвиток інших країн, що розвиваються.

Структура нашого дослідження: Робота складається зі вступу, трьох розділів, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

1.1. Теоретична суть та економічне значення міжнародного туризму

Міжнародний туризм вважається однією з найважливіших галузей зовнішньоекономічної діяльності, тому що він одночасно динамічно розвивається і відіграє важливу роль у сучасній світовій економіці. Туризм у цілому є складним явищем, яке характеризується кількома дефініціями, які розроблені як вітчизняними, так і зарубіжними вченими. Сьогодні немає загального консенсусу щодо визначення універсального поняття, оскільки науковцями як вітчизняними, так і зарубіжних країн запропоновано кілька визначень. Важливе значення має узгодження єдиної універсальної концепції.

Щоб уточнити визначення міжнародного туризму, важливо розуміти термін «туризм» повністю. Класифікація Всесвітньої туристичної організації розрізняє в'їзний і виїзний туризм, який має як міжнародний, так і внутрішній характер.

Деякі вчені вважають, що туризм є економічним явищем, яке служить каталізатором економічних процесів і соціальних сил [67]. Ознайомившись із декількома визначеннями поняття туризму, ми вважаємо, що туризм слід розглядати як сферу, яка зачіпає багато галузей національної економіки та має ряд соціальних і офіційних складових.

Мальська М. П., Антонюк Н. В., Ганич Н. М. описують туризм як сукупність явищ і зв'язків, що виникають під час взаємодії між туристами, структурами постачання, місцевими посадовими особами та місцевим населенням під час туристичної діяльності [27]; О. Любіцева описує туризм як перебування поза типовим середовищем на проміжок часу від одного дня до одного року, а також як оплачувану професію, не пов'язану з іншими заняттями [26]. Усі наведені вище твердження є важливими, оскільки вони детально та глибоко обговорюють всю тему туризму.

Кожна категорія присвячена вирішенню існуючих конкретних проблем і застосуванню їх у конкретних ситуаціях. Недоліки в розумінні поняття туризму пояснюються специфікою галузі. Багато авторів вважають цю категорію складним поняттям.

Сьогодні існує безліч видів туризму, які глибоко досліджуються міжнародними та вітчизняними вченими. Міжнародний туризм вважається невід'ємною складовою туристичної діяльності, має особливі властивості та атрибути. Стосовно значення міжнародного туризму для розвитку світової економіки було сформульоване та прийняте ООН визначення. Це визначення трактує міжнародний туризм як серію подорожей, які здійснюються з метою туризму, зокрема, це система подорожей, яка здійснюється відповідно до звичаїв різних країн.[40] Інші вчені описали визначення поняття, вони стверджують, що це форма туризму, яка передбачає міжнародні подорожі з метою насолоди від подорожі, тривалість яких має бути не менше 24 годин і традиційно не більше шести місяців [48].

Багато вчених присвятили свої дослідження поняттю міжнародного туризму, наголошували на інших аспектах, зокрема П Подлепіна, який розглядає міжнародний туризм як систематичне та цілеспрямоване економічне підприємство, яке надає послуги та товари іноземним мандрівникам, які присутні в їхній країні, наприклад.

В'їзний туризм — це прибуття іноземців до країни з метою відпочинку, роботи чи інших цілей. Тобто, іноземці приїжджають у нашу країну і користуються її туристичними послугами. Наприклад, німці приїжджають відпочивати в Україну — це в'їзний туризм для України [51,52]. Крім того, дослідник міжнародного туризму, описує його як форму подорожей, засновану на угодах між країнами, які є визнаними міжнародними стандартами та місцевими традиціями [22].

Аналіз дослідження показує, що міжнародний туризм — це подорожі осіб за межі своєї країни з метою відпочинку, оздоровлення, навчання, пізнання світу чи ведення ділової діяльності, які тривають від однієї доби до

одного року і не пов'язані з отриманням прибутку або оплачуваною працею у країні перебування. Міжнародний туризм охоплює різноманітні його види, зокрема культурно-пізнавальний, рекреаційний, діловий, освітній та екстремальний туризм.

Важливо визнати, що вітчизняні вчені також мають значний інтерес до дослідження фундаментального поняття міжнародного туризму. Аналіз численних наукових досліджень і практичних застосувань призвів до ідентифікації кількох важливих категорій, які визначають міжнародний туризм з різних точок зору.

Особливості міжнародного туризму:

Тип відпочинку – міжнародний туризм виступає формою проведення дозвілля, спрямованою на відновлення фізичних і духовних сил людини.

Систематична діяльність – туризм є цілеспрямованою і організованою діяльністю, пов'язаною з подорожами та використанням туристичних ресурсів різних країн.

Інший спосіб подорожі – передбачає перетин державних кордонів, знайомство з новими культурами, традиціями, природними та історичними пам'ятками.

Значні економічні зміни – міжнародний туризм впливає на економіку країн, сприяючи надходженню іноземної валюти, створенню робочих місць і розвитку інфраструктури.

Сьогодні туристичні організації та науковці пропонують різні визначення туризму. Манільська декларація про світовий туризм (1980 р.) визначає туризм як форму активного відпочинку, подорож з метою дослідження певного регіону чи країни або діяльність, пов'язану зі спортом, усі з яких вважаються важливими чинниками соціального, культурного й економічного розвитку суспільства.

Згідно з документами Всесвітньої ради з туризму, туризм – це подорож з певною метою: відвідування певного регіону чи країни, яка в багатьох країнах поєднується з фізичною активністю. При об'єктивному розгляді це

тлумачення добре підходить для опису різних типів активного відпочинку в різних країнах і в різних напрямках: Наприкінці 20-го століття Статистична комісія ООН визначила туризм як «туризм, який передбачає відпочинок, лікування», бізнес чи інші заняття в традиційному поселенні». Вона розширила визначення, яке вона описала як зусилля людей, які подорожують у різні місця та проводять у цих місцях період часу, що не перевищує одного року[22]. Міжнародна асоціація експертів з туризму визначає туризм як сукупність взаємодій і явищ, які відбуваються під час пересування та проживання людей в місцях, відмінних від місця їх основного проживання чи роботи [22].

Рекомендується поєднувати кілька різних визначень туризму. І навпаки, слід визнати, що спеціалізовані і вузькі трактування не дозволяють зрозуміти всю різноманітність зовнішніх і внутрішніх зв'язків, з якими пов'язаний туризм як соціальне явище. Інші люди вважають, що концепція туризму базується на загальних термінах, а інші намагаються пояснити його внутрішній зміст і фундаментальну природу.

Щоб отримати науково обґрунтоване визначення міжнародного туризму, слід запропонувати такі гіпотези:

Турист - це той, хто бажає здійснити особисті бажання подорожувати. Бажання та специфічні вимоги туристів впливають на розташування туристичних місць.

Туристичний бізнес — форма господарської діяльності, що передбачає виробництво та реалізацію туристичних товарів і послуг.

Як результат, міжнародний туризм – це низка взаємодій між туристами та постачальниками туристичних товарів і послуг, ці взаємодії відбуваються під час поточного споживання товарів і послуг за межами країни проживання туриста і тривають не довше року. .

Зрештою, міжнародний туризм вважається формою відпочинку, яка не є екологічно обмеженою, а натомість є похідною від пропозиції різноманітних туристичних послуг. У підсумку можна констатувати, що сьогодні існує безліч

визначень міжнародного туризму, які описують його різні аспекти. Важливо визнати, що відсутність єдиного підходу до цього питання може ускладнити дослідження та негативно позначитися на практичній діяльності компаній, які займаються туризмом.

Важливо визнати, що індустрія туризму включає численні малі та середні компанії, які роблять внесок у галузь. Весь дохід від туризму негайно передається населенню приймаючого регіону. У результаті кожен член суспільства може скористатися економічними вигодами. Міжнародний туризм як сфера послуг має значний вплив на життя іноземних громадян і став значним сучасним розвитком.

Сьогодні наповнення бюджетів різних рівнів за рахунок міжнародного туризму є однією з найважливіших складових державного доходу, який, як правило, формується за рахунок податкових надходжень та пов'язаного з туризмом експорту, такі доходи часто називають «нематеріальним» експортом. Цей вид туризму не тільки просуває національну валюту, але й створює робочі місця та забезпечує ефективне використання наявних ресурсів. Останнім часом індустрія міжнародного туризму розвивається такими темпами, що поступаються автомобільній та хімічній промисловості.

Як наслідок, дослідження феномену міжнародного туризму сьогодні має велике значення. На цю тему проводилися численні дослідження різними вченими, лікарями та менеджерами. Зокрема, голова Всесвітньої туристичної організації (COT) заявив, що доведено глобальний внесок туризму в економічне зростання та зростаючу важливість туризму для створення нових робочих місць. Також очевидним є той факт, що уряди, особливо в країнах, що розвиваються, завжди шукають нові шляхи розвитку в поточних умовах і починають приділяти більше уваги туризму.

Сьогодні подорожі та відпочинок стали невід'ємною частиною повсякденного життя громадян на всіх континентах, витрати середньої сім'ї на туристичні послуги є четвертою за значущістю складовою щоденних витрат після їжі, одягу та обслуговування автомобіля.

Міжнародний туризм є окремою галуззю, яку слід розглядати крізь призму міжнародної взаємодії. Для його ефективного функціонування та розвитку необхідним є встановлення повноцінних міжнародних відносин, адже співпраця між країнами має вирішальне значення для успішного розвитку цього сектору. Велике значення має й враження, яке про країну складають іноземні туристи. Вороже або упереджене ставлення до іноземців негативно впливає не лише на розвиток міжнародного туризму, а й на загальний імідж та соціально-економічний розвиток держави.

Отже, з огляду на значний вплив туризму на економічний і соціальний розвиток країни, а також на широку мережу економічних і комерційних зв'язків, туристичний сектор потребує належного державного нагляду, підтримки та офіційного регулювання.

1.2. Аналіз чинників впливу на розвиток міжнародного туризму

Попит на туристичні послуги в усьому світі визначається популярністю туристичних маршрутів, різноманітністю туристичних місць, послуг, професійною рекламою та аматорськими фільмами мандрівників у країни, які бажають туризму. На нього також впливають внутрішні та зовнішні фактори, які безпосередньо не пов'язані з туризмом, але можуть впливати на вибір туристичних поїздок.

Як наслідок, інтеграція та систематизація цих факторів має важливе значення для забезпечення успішної туристичної діяльності.



Рисунок 1.1: Фактори, що впливають на міжнародний туризм.

Екологічно-географічні компоненти міжнародного туризму включають

океан, ліси, рослинність і клімат. Крім того, до культурно-історичних факторів відносять культурно-історичну спадщину та пам'ятки архітектури, які складають основу туристичного інтересу і враховуються туристами при виборі місця відпочинку.

Наявні природні та культурні ресурси та їх доступність мають значний вплив на масштаби, швидкість і напрямок міжнародного розвитку туризму. Природні явища можуть вплинути на зростання або втрату туризму. Наприклад, повне сонячне затемнення, яке сталося наприкінці 20 століття, мало значний вплив на розвиток туризму в Румунії, це явище спостерігалось найчастіше. Завдяки успішній рекламній кампанії кількість іноземних туристів у 2021 році зросла на 200 тис. порівняно з попереднім роком.

Загалом, вищезазначені групи є необхідними для регіонального розвитку та основою для постійного та стійкого зростання туризму, оскільки мають певну користь. Тільки антропологи впливають на них на свою користь і роблять їх більш поступливими для туристів.

Вплив економічних факторів на туризм в першу чергу впливає з зв'язку між тенденціями туризму та міжнародною економікою в цілому. Наукою доведено, що існує пряма залежність між економічним станом країни в цілому, обсягом валового внутрішнього продукту та рівнем національного комфорту. Ось чому країни, які вважаються такими, що розвиваються, мають значну частку світового ринку туристичних послуг.

На економічний стан кожної країни впливають як доходи її громадян, так і розвиток туристичної інфраструктури.

Інші економічні фактори включають інфляцію, процентні ставки та коливання валют. Як наслідок, коливання обмінного курсу має значний вплив на кількість туристичних продуктів, які поділяються та виробляються як країнами з сильною, так і слабкою валютою. Документально підтверджено, що збільшення транспортних витрат на 5%, особливо при виїзді з країни, може призвести до зниження попиту на виїзний туризм на 6-10%.

Зростання туризму залежить від фази ділового циклу (підвищення чи

падіння), у якому перебувають місцева та світова економіки. Наприклад, під час фінансової кризи 80-х і 90-х років кількість іноземних відвідувачів значно скоротилася.

Розглянувши більш глибоко соціальні чинники розвитку міжнародного туризму, спочатку можна відзначити, що кількість вільних годин збільшилася за рахунок зменшення робочого дня та збільшення кількості щорічних релігійних і державних свят. . Загалом значне підвищення рівня життя призвело до значного зростання попиту на туристичні послуги, зокрема на міжнародний туризм.

Збільшення тривалості безробіття пов'язане з модернізацією технологій в результаті науково-технічної революції, ця технологія підвищує роль інтелектуальної праці, підвищує продуктивність праці, і, як наслідок, збільшує навантаження на інтелектуальну працю, а також сімейна напруга. Це призводить до фізичного та психологічного виснаження людей. Усе це викликає у людей фізичну та розумову втому, внаслідок чого виникає гостра потреба в інноваційних методах відновлення працездатності. З цією метою часто використовується міжнародний туризм як засіб психологічної гармонії та прогресу.

У зв'язку зі збільшенням часу бездіяльності серед потенційних відпочивальників, які користуються туристичними послугами, з'явилися дві тенденції: розподіл періодів відпустки та збільшення кількості коротких поїздок. Туристичні візити стають рідшими та коротшими. У міжнародних публікаціях це явище називають *intermittent travel*. Таким чином, кілька коротких поїздок часто є більш корисними, ніж одна довга поїздка щороку. Наприклад, двотижнева поїздка влітку, тиждень взимку та кілька поїздок на вихідних.

Вважається, що ці подорожі полегшують пересування та активність мандрівників. Короткострокові мандрівники зазвичай витрачають більше грошей на житло у відпустці, ніж довготривалі мандрівники. Крім того, оскільки поїздки є періодичними та відбуваються щорічно, вони можуть

вирішити важливу проблему в туризмі: мінімізувати коливання попиту протягом сезону.

Цей стиль подорожей має потенціал диктувати напрямок розвитку міжнародного туризму в третьому тисячолітті. До такого висновку прийшла британська компанія, яка провела дослідження для COT на тему туристичних подорожей у 18 різних країнах. На ці країни припадає понад 70% усіх туристичних витрат. Таким чином, очікується, що до 21 століття час, проведений туристами в подорожі, скоротиться до трьох-чотирьох днів, але кількість зупинок збільшиться.

Соціальні чинники, залучені до розвитку туризму, включають підвищення якості освіти, надання культурних послуг та вирішення естетичних проблем жителів. Розслідування виявило прямий зв'язок між рівнем освіти людини та її схильністю до подорожей. Це пов'язано з тим, що люди з високим ступенем культури та освіти ефективніше використовують свій вільний час, вони досліджують навколишнє середовище за допомогою туризму та знайомляться з історією, способом життя, рослинністю та звичаями інших країн.

Враховуючи вплив економічних і соціальних чинників, наприкінці ХХ століття духовні орієнтири західного суспільства зазнали суттєвих змін — зокрема, посилилася перевага духовних цінностей над матеріальними. Сучасна людина дедалі більше прагне до пізнання істини, отримання натхнення та гармонії із собою і світом, ніж до споживання матеріальних благ. У цьому контексті трансформувалося й значення міжнародного туризму в системі суспільних потреб.

Туризм поступово перестає бути привілеєм небагатьох і стає доступним для широких верств населення. Водночас змінюється характер запитів мандрівників: від примітивних форм відпочинку — до більш складних, змістовних і духовно насичених; від простого оздоровлення — до реалізації особистісних прагнень і задоволення інтелектуальних потреб.

Таким чином, пасивний відпочинок за принципом «3S»(sea, sun, sand

— море, сонце, пісок) поступається активному туризму за принципом «3L» (landscape, learning, leisure — пейзаж, навчання, дозвілля). Саме цей підхід найбільше відповідає новим цінностям, що формують сучасну культуру туристичної поведінки.

Ось коротке, зрозуміле пояснення, яке можна додати після абзацу або оформити у вигляді вставки чи примітки в роботі:

Традиційна концепція відпочинку за принципом «3S» (Sea, Sun, Sand) орієнтована переважно на пасивне дозвілля, що передбачає відпочинок біля моря, засмагання та розваги. Натомість сучасна концепція «3L» (Landscape, Learning, Leisure)** акцентує увагу на пізнавальному, екологічному та культурному аспектах подорожей — спогляданні природи, саморозвитку, отриманні нових знань і гармонійному дозвіллі.

Науковці й практики відносять чисельність населення, його розміщення в окремих країнах і регіонах, статеві-віковий розподіл (відрізняючи працездатне населення від інших верств населення), сімейний стан і склад сім'ї — все це впливає на розвиток міжнародної туризму, як демографічний фактор.

У результаті загальне зростання чисельності населення та зростання окремих мегарегіонів прямо пов'язані зі збільшенням кількості туристів. Потік туристів у зворотному напрямку з країн з високою щільністю населення більш інтенсивний, ніж з країн з низькою щільністю населення. Крім того, простежується посилення тенденції до розподілу туристичних потоків за віком, статтю та сімейним станом. Таким чином, туристи віком від 18 до 30 років, швидше за все, будуть брати участь у найбільш активних видах туризму. Однак загальна тенденція туристів до переміщення досягає максимуму приблизно у віці 30-50 років. Дослідження показали, що неодружені особи мають вищий ступінь мобільності, ніж одружені, а жінки виявляють більший інтерес до туризму, ніж чоловіки.

Іншим важливим демографічним фактором є урбанізація, яка визначається як зростання частки міських жителів у загальній чисельності

населення. Ступінь урбанізації безпосередньо пов'язаний з обсягом туристичних відвідувань. Найвищий ступінь урбанізації – 77% у Північній Америці та 71% у Європі, де найбільше туристів. Подібним чином туристичний ландшафт країни в містах більш різноманітний, ніж у сільській місцевості. Зокрема, існує закономірність, яка свідчить про те, що чим більше місто, тим частіше його жителі беруть участь у туристичній діяльності. В першу чергу це викликано необхідністю зробити перерву і відпочити через перевантаженість роботою та нервові напруження, яке є результатом зміни навколишнього середовища (через завантаженість роботою). Крім того, на рішення громадян подорожувати з освітньою метою впливає загальний вищий культурно-освітній статус жителів міста.

1.3. Механізми впливу міжнародного туризму та методи їх оцінки на сталий розвиток країн, що розвиваються

Сьогодні міжнародний туризм користується великою популярністю. Звичайно, економічно значущі розвинені країни вже давно усвідомили цінність цієї форми господарської діяльності. Однак багато країн приділяють цьому недостатньо уваги. Країни, що розвиваються, ще мають вирішити питання про те, як міжнародний туризм впливає на їх економіку.

Дослідження різних теорій щодо формування окремих ринків туристичних послуг у різних країнах, у тому числі в країнах, що розвиваються, допомагає сформулювати напрями розвитку індустрії туризму як на регіональному, так і на міжнародному рівнях з урахуванням специфіки та особливих переваг промисловості.

Завдяки класичній теорії конкурентної переваги, яку сформулював Майкл Портер, були розроблені певні методи інтерпретації та відбору атрибутів туристичних послуг на міжнародному ринку. Додатково створено план цього виду туризму. Ця теорія впливає з унікальної природи певних країн, які самостійно або в партнерстві створюють належне середовище. Це середовище населене міжнародними туристичними послугами, які

створюються, продаються та споживаються.

Для розуміння зв'язку між цими компонентами середовища та факторами, які призводять до переваг туристичного продукту, ми створили систему цих зв'язків (рис.1.2).

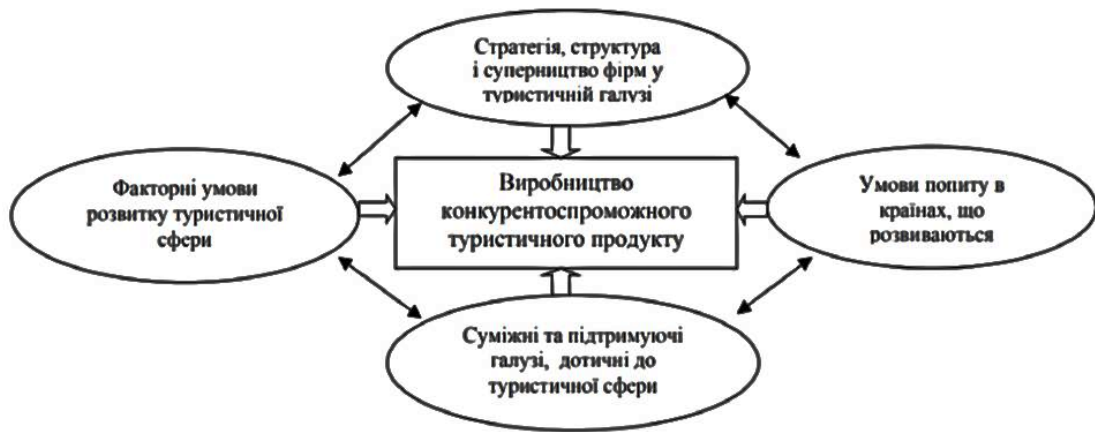


Рисунок 1.2: Фактори, що сприяють конкурентній перевазі туристичного продукту.

Національні дослідження часто використовують аналіз абсолютних показників, пов'язаних з туризмом (кількість і обсяг організованих туристів), щоб визначити вплив міжнародного туризму на економіку. Цей метод можна використовувати для оцінки життєздатності окремих регіонів чи територій зі схожими туристичними ресурсами. Однак він не дає комплексної оцінки впливу туризму на всю економіку країни. Подібним чином інтегральний метод оцінки також слід застосовувати для оцінки соціально-економічного прогресу країни в результаті розвитку міжнародного туризму. Цей метод є похідним від розрахунку інтегральних коефіцієнтів у результаті поєднання конкретних показників, які призначені для дослідження, з загальним показником, який використовується як довідковий.

Міжнародний туризм має вирішальне значення для світової економіки та має значний вплив на національну економіку та світову економіку. Звичайно, цей вплив є не лише корисним, але й має негативні аспекти, наприклад, навантаження на екосистеми.

Оскільки індустрія туризму продовжує розвиватися, Всесвітня

туристична організація (COT) приділяє особливу увагу вирішенню проблеми очікуваного збільшення обсягу туристичних послуг і зростаючого тиску на різні ресурси в країнах з великою кількістю туристів. З огляду на це, пошук шляхів максимізації ефективності національних туристичних систем шляхом впровадження ефективних стратегій сталого розвитку міжнародного туризму триває. Згідно з визначенням сталого туризму Всесвітньої туристичної організації (COT), сталий туризм – це форма туризму, яка збалансовано використовує соціальні, культурні, політичні та економічні ресурси з метою підтримки економічного, культурного, політичного та екологічного стану. потреби міжнародного туризму.

Важливо визнати, що оцінка впливу міжнародного туризму на економічний потенціал країн має вирішальне значення для надання рекомендацій урядам щодо розробки стратегій розвитку. Важливість цього визнають міжнародні організації, які створили рекомендації щодо оцінки впливу міжнародного туризму на економічний стан країн, до яких належать країни, що розвиваються. Всесвітня туристична організація виділила особливу кількість ресурсів для цього: у 1999 році вони розробили метод розрахунку прямого впливу туризму на місцеву та глобальну економіку, який отримав назву «Супутній рахунок туризму».

Допоміжний рахунок, пов'язаний з туризмом, розраховує вартість міжнародного туризму в бюджеті країни. Це досягається шляхом розрахунку відсотка внеску туризму у ВВП, кількості робочих місць, створених розвитком туризму, іноземних і внутрішніх інвестицій у туризм, податкових і митних надходжень, пов'язаних з діяльністю туристичних організацій, туристичного споживання та впливу туризму на грошовий залишок.

Він призначений для створення засобу оцінки обсягу туристичного руху, а також загального впливу туризму. У багатьох країнах поширення супутникових даних, пов'язаних із туризмом, вплинуло на розвиток методології національних рахунків. У результаті багато країн досягли таких досягнень:

- затвердження стандартного протоколу створення сателітних рахунків туризму.

- експериментально визначені туристичні потоки, які є в'їзними;
- впроваджено нову статистичну методологію для статистики туризму;
- внесено зміни до угоди про обмін інформацією з міжнародними туристичними та медичними організаціями з метою отримання додаткових джерел знань [11].

Розпочати прогнози супутникового туризму – заплутаний процес. Багатьом країнам знадобиться кілька років, щоб запровадити цей метод у своїх національних статистичних традиціях. Однак багато країн вже помітили практичні переваги використання методу супутникового прогнозування туризму. Наприклад, багато країн використовували цей метод для оцінки внеску туризму у валовий внутрішній продукт. Це продемонструвало значення міжнародної економіки для загального зростання валового внутрішнього продукту країн.

У своїх рекомендаціях щодо економічного значення туризму на макрорівні від 2019 року Всесвітня туристична організація (COT) стверджує, що вплив туризму на туризм неможливо визначити за допомогою супутника, який оцінює сам по собі туризм [79]. У результаті, щоб повніше оцінити внесок міжнародного туризму в економіку, рекомендується використовувати економічні моделі. Економічна модель — це просте зображення економіки країни, яке визначає найбільш суттєві показники економічної діяльності в країні, їх об'єднують у рівняння та використовують для оцінки значень макроекономічних показників, які безпосередньо не спостерігаються.

Для оцінки наслідків туризму для економіки країни використовуються моделі економічної оцінки.

1. Змодельуйте співвідношення «витрати-випуск».
2. Матриця соціального обліку.
3. Розрахована модель загальної рівноваги [42].

У результаті для оцінки впливу міжнародного туризму на сталий

розвиток країн, що розвиваються, рекомендується використовувати наступні методи: методи розрахунку ефектів туризму, створення додаткових розрахунків, пов'язаних з туризмом, створення економічних моделей («кінець»). -року», матриця соціального обліку та модель загальної рівноваги). Незважаючи на численні проблеми, які можуть виникнути із застосуванням запропонованих методів, включаючи відсутність статистичної інформації та складність їх застосування, ці методи все ще ефективні для вимірювання внеску міжнародного туризму в економічний розвиток, який є сталим.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВПЛИВУ МІЖНАРОДНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ НА РОЗВИТОК КРАЇН, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ

2.1. Оцінка світового ринку туристичних послуг

Ринок міжнародного туризму вважається дуже динамічною складовою світового ринку послуг. Проте, аналізуючи поведінку туристичних послуг, важливо не забувати про світову економічну кризу, яка почалася у 2020 році під час пандемії COVID-19. Ця криза вважається найгіршою за останні 15 років. І навпаки, різні оцінки показують, що найбільше постраждав туристичний сектор світової економіки та інші пов'язані з ним галузі. У зв'язку з цим ми вважаємо доцільним вивчити закономірності розвитку міжнародного туризму до кризи та оцінити сучасний стан. Спочатку обговоримо загальноприйняті показники розвитку міжнародного туристичного ринку до 2019 року (табл. 2.1).

Таблиця 2.1.

Еволюція кількості туристів у кожному великому мегареґіоні планети (млн.).

Мегареґіон	Рік						2020 р відносно 2019 р, %
	1995	2010	2015	2018	2019	2020	
Європа	304,5	489,4	608	711	762	221	29
Азія та Тихоокеанський регіон	82,1	205,4	279	343	361	58	16
Америка	109,1	150,1	193	219	234	73	31
Африка	18,7	49,5	65	66	68	20	30
Близький Схід	12,6	22,4	63	61	62	18	29
РАЗОМ	527	916,8	1208	1400	1487	390	26

Аналіз даних у таблиці 2.1 показує, що світовий ринок туризму зростає величезними темпами до 2019 року. Динаміка зростання в різних частинах світу не є послідовною, але є кілька винятків, коли річні туристичні відвідування зростають. Більшість туристів - європейці, приблизно кожен другий турист відвідує цей континент. Також збільшення кількості туристів, які подорожують на територію Азіатсько-Тихоокеанського регіону: лише за п'ять років, 1995-2002, кількість туристів, які відвідали цей регіон, зросла в 2,5 рази. В першу чергу це викликано економічним зростанням країн Азії.

Крім того, починаючи з 2015 року на Близькому Сході спостерігається не тільки зменшення кількості туристів, але й їх кількість протягом кількох років поспіль.

У результаті була оцінена загальна картина світових туристичних потоків, кількість туристів зросла майже в два з половиною рази з 1995 по 2019 рік. Це ще раз свідчить про зростання міжнародного туризму. Проте пандемія суттєво вплинула на цю бурхливу галузь: у 2020 році кількість туристів скоротилася в рази. Це зменшення було нерівномірним у різних частинах світу (рис. 2.1).

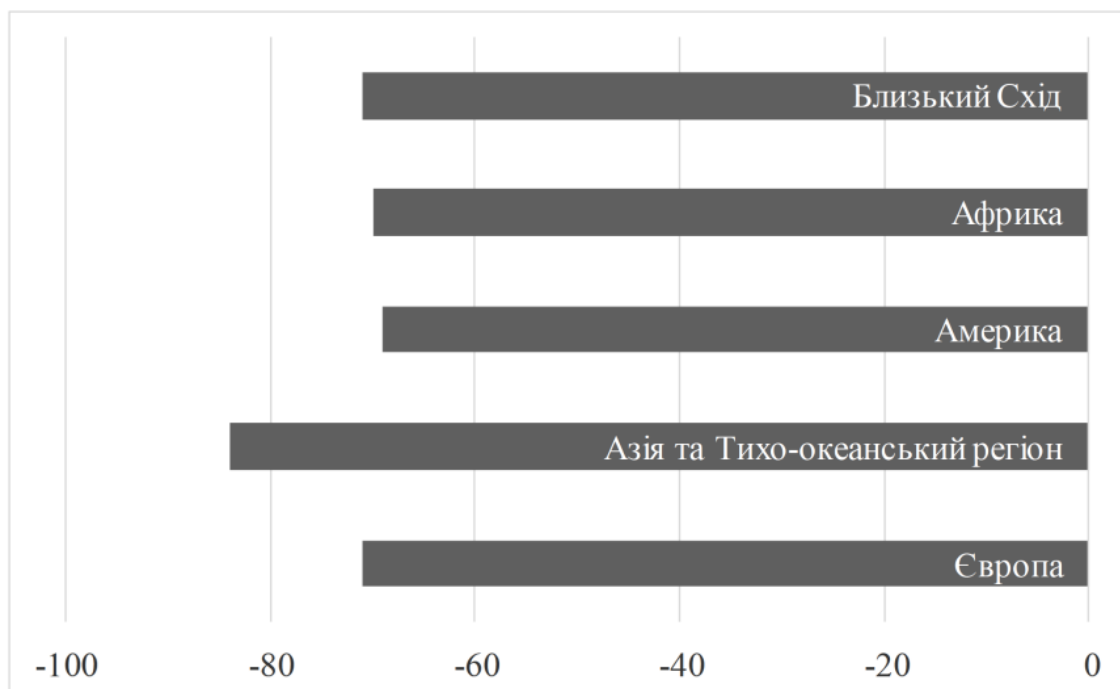


Рисунок 2.1: Зменшення у відсотках світових туристичних відвідувачів за регіонами.

Як видно на малюнку 2.2.1, найбільше падіння туризму відбулося в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, де туристів у 2020 році було трохи більше ніж на 84% менше, ніж у 2019 році до пандемії. Крім того, незважаючи на значне зниження, він все ще був найнижчим в Америці. Зокрема, туризм у регіоні не відігравав значної ролі у розвитку національних економік. Загалом у 2020 році кількість туристів зменшилася на 74%, а в абсолютному вираженні ця цифра була більш ніж на мільярд меншою, ніж у 2019 році. Щомісячне відсоткове зменшення видно на графіку 2.2.

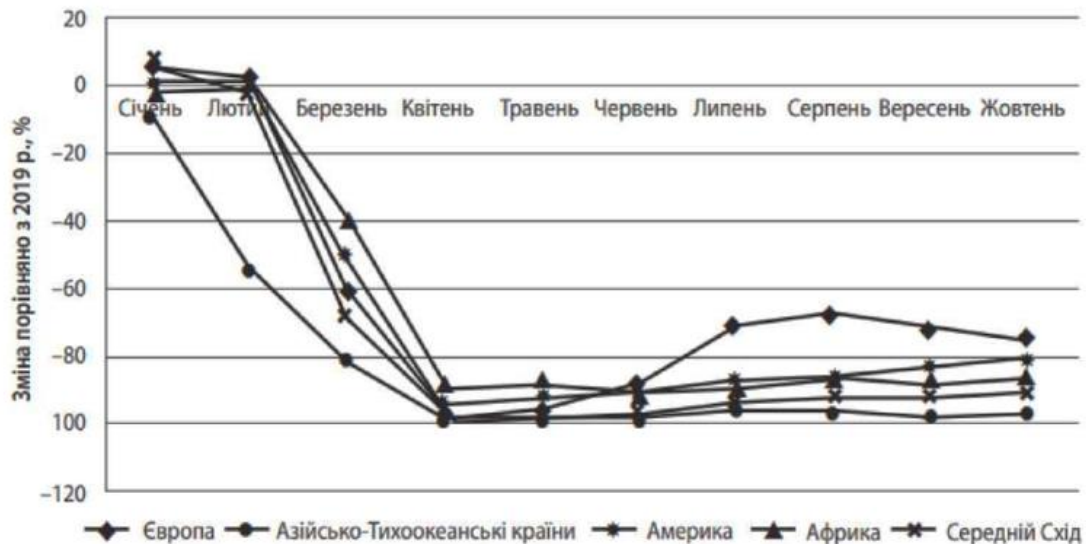


Рисунок 2.2: Кількість міжнародних туристів, які відвідали Сполучені Штати у 2020 році (порівняно з 2019 роком)

Як свідчить, усі регіони відчули значне падіння туристичних відвідувань з лютого 2020 року. Крім того, загальне зниження було різким у Європі, незважаючи на невелике підвищення влітку. Це ще раз свідчить про те, що криза мала такий же значний негативний вплив на динаміку міжнародного туризму.

Щоб краще зрозуміти ситуацію, обговоримо зміни кількості відвідувачів найпопулярніших напрямків за останні кілька років (табл. 2.2).

Таблиця 2.2.

Згідно з даними Travelodge 2018/2020, міжнародними мандрівниками є переважно американці, за ними йдуть європейці та японці.

Країна	Міжнародні прибуття туристів, млн осіб		Частка окремої країни у загальній кількості, %		Абсолютне відхилення частки країни, %	Відносне відхилення міжнародного прибуття туристів, %		
	2018 р.	2019 р.	2018 р.	2019 р.		2018 р./2017 р.	2019 р./2018 р.	2020 р./2019 р.
Франція	89,4	90	6,73	6,43	-0,3	2,9	0,7	-82
Іспанія	82,8	83,7	6,23	5,98	-0,25	1,1	1,1	-76
США	79,7	79,3	6	5,66	-0,34	3,3	-0,5	-72
Китай	61,6	65,7	4,64	4,69	0,05	3,6	6,7	-84
Італія	62,1	64,5	4,68	4,61	-0,07	5,7	3,9	-57
Туреччина	48,8	51,2	3,45	3,66	0,21	21,7	11,8	-72
Таїланд	38,2	39,8	2,88	2,84	-0,04	7,3	4,2	-79
Німеччина	38,9	39,6	2,93	2,83	-0,1	3,8	1,8	-63
Великобританія	38,7	39,4	2,91	2,81	-0,1	-2,2	1,8	-60

Прогнози вказують на те, що з 2020 року кількість туристичних відвідувачів у багатьох країнах суттєво зменшиться. Очевидно, що величина падіння значно відрізняється залежно від впливу різних факторів. Зокрема, ми

вважаємо, що значне падіння туристичних відвідувань Китаю спричинене першою жертвою в країні коронавірусу. Загалом у ЗМІ хворобу пов'язували насамперед із Китаєм. І навпаки, кількість хворих значно зменшилася у Франції, яка спочатку була країною з найбільшою кількістю хворих у Європі.

Незважаючи на негаразди, пов'язані з туристичним сектором у 2020 році, у 2019 році цей сектор почав набувати більшого значення. Зараз міжнародний туризм є значною частиною сектора та вважається привабливим напрямком для інвестицій. Як результат, у некризових ситуаціях туризм є важливим фактором економічного розвитку через надходження від експорту, створення нових робочих місць і нових підприємств, а також розширення транспортної та соціальної інфраструктури. За останні півстоліття сектор туризму розвивався та диверсифікувався, ставши одним із секторів економіки, що найшвидше зростає у світі, до 2020 року.

Поряд із традиційними туристичними напрямками Європи та Америки, ряд нових країн стали значущими в індустрії туризму, що призвело до значного джерела доходу та значної складової національного економічного розвитку. У цьому розділі розглядаються країни, що розвиваються. Ці країни стають все більш популярними як нові туристичні центри, насамперед через відсутність у них дослідженої флори та фауни, конкурентні цінові переваги та потенціал для розвитку нових туристичних напрямків і атракцій.

Загалом, туризм зростає швидкими темпами, і він також займає значну роль у структурі валового внутрішнього продукту країни, що є показником цінності цього сектора (рис. 2.2).

Наведена тут інформація вказує на те, що в середньому відсоток туризму у світовому ВВП становить близько 10 відсотків. Під час кризи 2009 року постраждали всі галузі, крім туристичної. Однак більш глибокий аналіз показує, що криза негативно вплинула на сектор не тільки статистично, але й динамічно: частка туризму в загальному ВВП світу зменшилася в наступні роки після кризи, хоча й незначно. Значне зростання в позитивному напрямку спостерігалось лише з 2011-19 років.

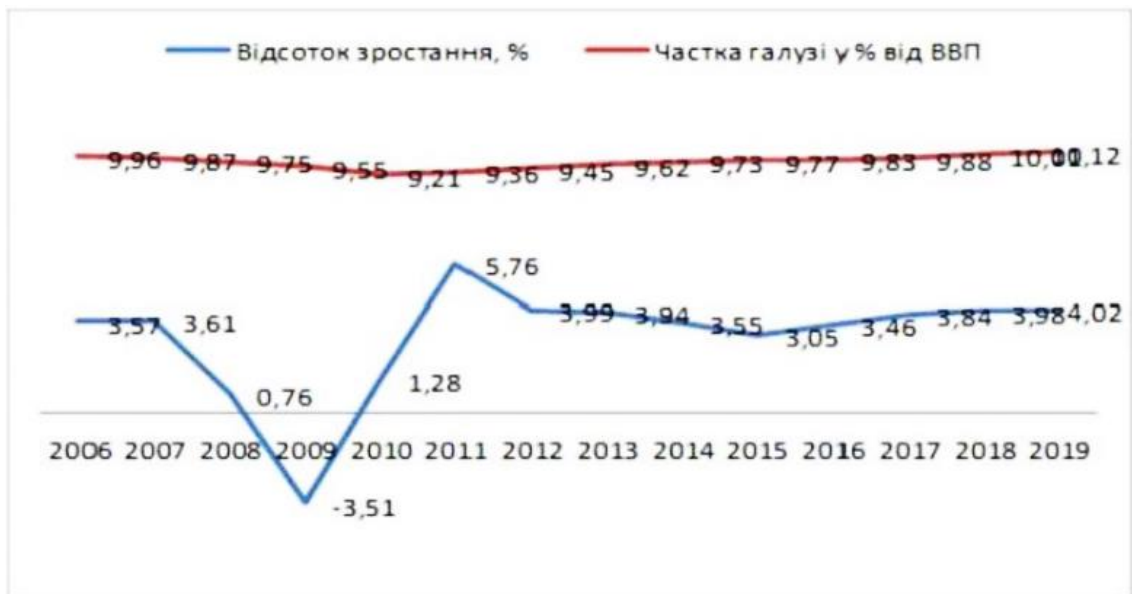


Рис.2.3. Зростання світового валового внутрішнього продукту через міжнародний туризм.

Вивчаючи туристичні потоки між країнами, важливо враховувати, що більшість туристів подорожує повітряним транспортом. Про аналіз динаміки авіап перевезень свідчить загальна статистична інформація Всесвітньої туристичної організації (рис. 2.4).

Розрахунки, що стосуються авіап перевезень пасажирів, свідчать про значне зростання світової туристичної активності. Зокрема, у Китаї спостерігалось стрімке збільшення обсягів авіап перевезень, що безпосередньо відображає підвищення рівня внутрішнього та міжнародного туризму. До 2019 року кількість туристів у цій країні зростала майже такими ж темпами, як і обсяги авіап перевезень. У Сполучених Штатах Америки також відзначалося стабільне зростання кількості авіарейсів і персоналу, зокрема бортпроводників, що обслуговують туристичний потік.

Дослідження показують, що більшість туристів походять із країн із високим рівнем життя та розвинутою економікою. Водночас у країнах із низьким доходом на душу населення низька ефективність «експорту туризму» призводить до обмеженого фінансування розвитку туристичної інфраструктури, зниження якості послуг та, як наслідок, — до неможливості перетворення туризму на потужний чинник економічного зростання.

Крім того, такі країни часто змушені імпортувати більшість товарів і ресурсів, необхідних для забезпечення туристичного продукту на рівні, звичному для більшості європейських держав. Це, своєю чергою, зменшує прибутковість туризму та посилює економічну залежність від зовнішніх ринків.(таблиця 2.3)

Таблиця 2.3.

Розвиток туризму у країнах з різним рівнем доходу

Показник	Країни з високим рівнем доходу	Країни з низьким рівнем доходу
Рівень туристичних прибуттів	Високий і стабільно зростаючий	Низький, нестабільний
Інфраструктура	Розвинена транспортна, готельна та сервісна мережа	Обмежена, часто потребує інвестицій
Якість послуг	Висока, відповідає міжнародним стандартам	Низька або середня, нерідко нестача кваліфікованих кадрів
Фінансування галузі	Значні інвестиції з державних і приватних джерел	Недостатнє фінансування, залежність від зовнішньої допомоги
Економічний ефект від туризму		

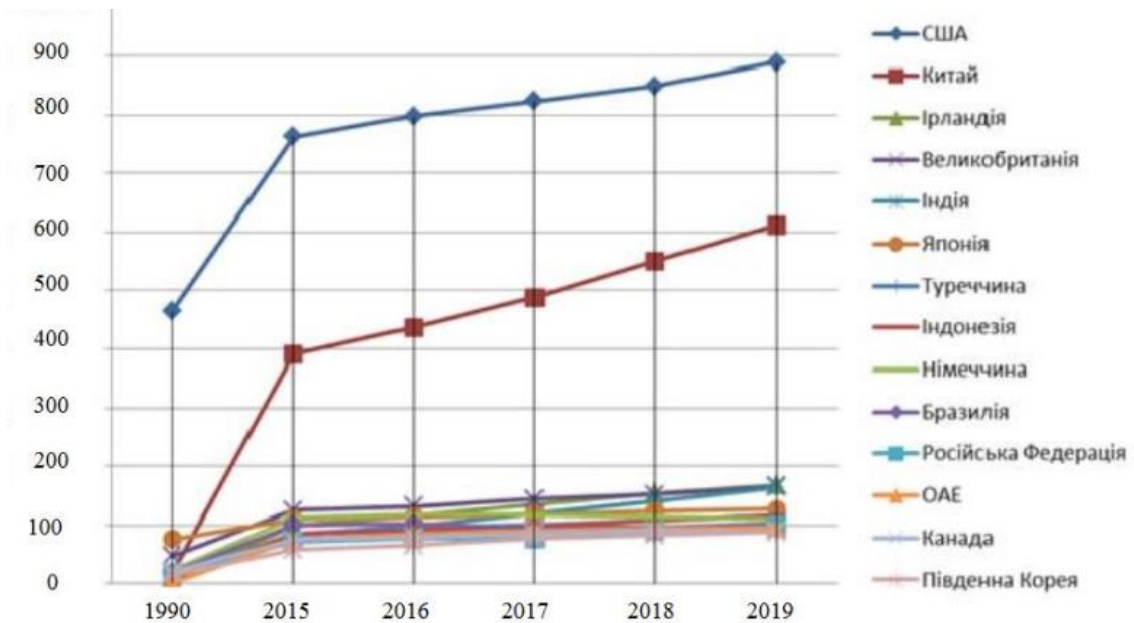


Рисунок 2.4: Динаміка пасажирських авіап перевезень.

Конкурентоспроможність туристичної пропозиції зазвичай виражається в низькій вартості робочої сили, що дозволяє виробляти туристичний продукт за низькою ціною на світовому ринку. Проте спеціальне дослідження складу послуг показує, що туризм є значним як у розвинутих країнах, так і в країнах, що розвиваються. Проте підрахувати загальний обсяг торгівлі, пов'язаної з туризмом, поки що неможливо. Без сумніву, між інвестиціями в інфраструктуру та туризмом існує сильний зв'язок, це може перешкоджати інтеграції країн у світовий туристичний ринок. Загалом зростання туризму має значний вплив на економіку, оскільки економіка залежить від доходів індустрії туризму.

При аналізі витрат на одного туриста в туристичному експорті різних країн рекомендовано розрахувати середню вартість кожного з них (рис. 2.5). Переглядаючи цей показник, можна зробити висновок про те, наскільки туризм заснований на доходах або витратах у різних країнах світу за однакових умов.



Рисунок 2.5: Середня сума, витрачена на одного туриста в кожній країні за рівнем доходу в 2019 році (у доларах США).

Цілком очевидно, що країни з вищими доходами мають більші витрати на одного туриста, ніж країни з нижчими доходами. Крім того, розбіжність між цими показниками в кілька разів більша. Це підтверджує прямий зв'язок між доходами та витратами від туризму, як наслідок, існує значна можливість для країн, що розвиваються, збільшити свої доходи від туризму. Беручи до уваги прямі та непрямі наслідки розвитку туризму, очікується, що економіка інших країн матиме значне зростання в будь-якій країні. Як наслідок, туризм можна вважати формою економічного розвитку лише в країнах, які можуть залучити велику кількість туристів, отримати достатній дохід, скоротити дефіцит торгівлі та сприяти іншим видам туристичної діяльності, незалежно від рівня розвитку країни.

Національні рахунки показують, що загальна вартість світового виробництва зростає зі збільшенням кількості туристів. Як результат, у більшості країн, особливо в країнах, що розвиваються, сприяння туризму має вирішальне значення для загального економічного розвитку. Однак важливо зазначити, що пандемія 2019 року мала значний вплив на надання послуг

міжнародного туризму.

2.2. Стан розвитку міжнародного туризму у країнах, що розвиваються

Сьогодні країни світу мають різний рівень розвитку. На це впливають як об'єктивні історичні події, так і можливості доступу до природних ресурсів. Структура сучасної глобальної економіки є похідною від багатьох факторів, які сприяють наявному потенціалу світового економічного розвитку. Існуючі держави є предметом аналізу з точки зору галузевої, типологічної та географічної структури світового господарства, що описує методологію та стандарти поділу.

Організація світового господарства функціонує як єдина система держав, що мають різний рівень економічного розвитку. Його специфіка проявляється в різних темпах економічного, соціального та інноваційного розвитку країн світу. Незважаючи на це, країни зберігають послідовну схему.

Одним із найважливіших факторів у розподілі країн за класифікацією ООН є ступінь економічного розвитку держави. Ця категорія визначає такі країни:

- Країни, що розвиваються, економічно розвинені.
- Країни, що розвиваються (включаючи країни, які вперше в індустриально розвиненій системі, і країни з низьким ступенем розвитку)
- Країни з перехідною економікою
- Країни з директивною економікою.

Ця система існує вже давно. У перші роки системи соціалістичних країн переважала проста триблокова система: країнами, що розвиваються, вважалися капіталістичні країни, соціалістичні країни і країни «третього світу». Згодом від деяких унікальних особливостей цих типів відмовилися.

Спочатку вже не існує точних чи раціональних правил розмежування між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються. Розрізнення між

розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, базувалося насамперед на історичних причинах. У результаті до середини 20 століття ці країни були переважно колоніями, а розвинені країни – переважно містами.

Крім того, застаріває ідея перехідної економіки. Перехід від соціалізму до капіталізму завершився наприкінці 90-х років.

Щоб уникнути плутанини між різними типами, Світовий банк запропонував числовий показник, який був кількісним, наприклад ВВП на душу населення. Цей метод класифікує країни на чотири типи:

1. Розвинені країни з високим ВВП на душу населення (понад 20 000 доларів США)
2. Країни, що були вище середнього за рівнем розвитку (10 000-20 000 дол.).
3. Країни з нижчим середнім рівнем розвитку (5-10 тис. дол. США);
4. Країни з низьким рівнем доходу (менше 5000 дол.).

Запропонована класифікація має переваги, яких немає в методі ООН, запропонована класифікація має визначену межу, яку можна виміряти для визначення ступеня країни. Однак у нього є і недоліки. Він складається з таких елементів: він поєднує країни, які мають дуже різні економічні структури, рівні продуктивності та інші характеристики.

Як наслідок, жодна із запропонованих класифікацій країн не має суттєвих недоліків. Жоден окремий критерій не може служити цілісною системою типології. Оскільки світова економіка дуже мінлива, співвідношення між економічними показниками в країнах також дуже мінливе. У результаті Світовий банк постійно оновлює свої правила класифікації країн за середнім доходом їхніх громадян. В усьому світі зростає валовий внутрішній продукт, а також зростає ВВП країн, що розвиваються, насамперед через зростання доходу на душу населення в цих країнах.

Останнім часом відбувся зсув у бік зближення країн за ключовими економічними параметрами, зокрема щодо валового внутрішнього продукту. Причина цього явища полягає в тому, що групи країн, що розвиваються, мають

більш ініціативний характер. Ця динаміка еволюції унікає різниці між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються.

У результаті в країнах, що розвиваються, вони складають приблизно 4/5 населення світу. У цих країнах проживає близько 3,2 мільярда людей, або понад 80% населення світу. Ці країни дуже різноманітні зі складними економічними процесами, які розвивалися протягом середини 20-го століття, їхня дедалі більша диференціація також відображається в їхній дедалі більшій участі у світовій економіці.

Незважаючи на свою різноманітність, країни, що розвиваються, мають спільний знаменник, який відрізняє їх від розвинутих країн. Деякі характеристики також притаманні розвиненим країнам, що дає змогу вивчати їх як окреме, постійне населення. Ці функції включають наступне:

- суспільство з численними організаціями з різними формами власності;
- високий рівень зростання населення
- спеціалізований поділ праці, особливо у виробництві сировини.
- значна залежність від зовнішньої допомоги
- вплив традиційних інститутів на економіку є значним.

Важливо визнати, що зростання населення не обов'язково призводить до стабільного економічного розвитку та згоди в країнах, що розвиваються. Високий приріст населення спричиняє тиск на обмежені природні ресурси, зменшує накопичення приватного та державного капіталу та використовує додаткові ресурси для підтримки замість збільшення капіталу на одного працівника. Однак зростання населення також має корисні наслідки, такі як економія на масштабах, спеціалізація та позитивні стимули, такі як розвиток здібностей молоді. Порівняння країн за кількістю населення та ВВП зображено на рисунку 2.6.

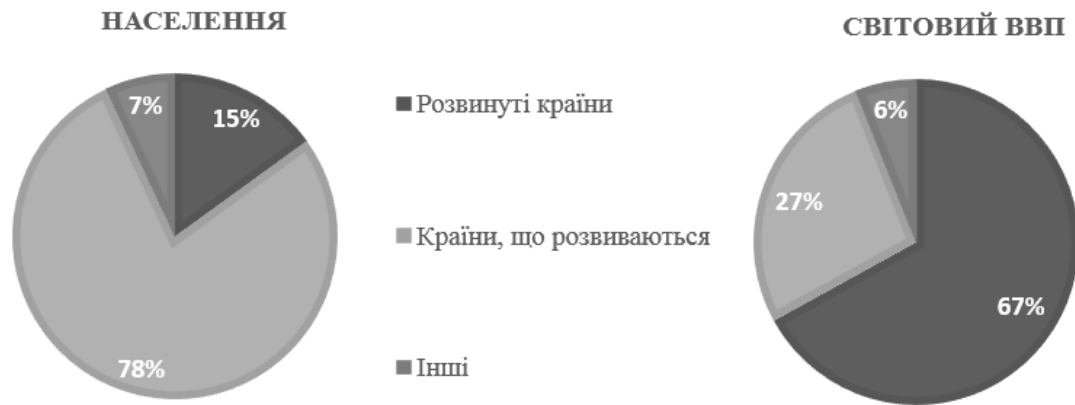


Рисунок 2.6: Населення та валовий внутрішній продукт країн, 2019 рік.

Цифра показує, що на країни, що розвиваються, припадає лише чверть світового валового внутрішнього продукту, незважаючи на їхню чисельність населення. Крім того, незважаючи на невелику кількість жителів, які проживають на їхній території, частка розвинених країн є значною і становить 67% світового ВВП.

Важливо відзначити, що вага країн, що розвиваються, у світовій економіці зростає повільними темпами, як видно з рисунка 2.7.

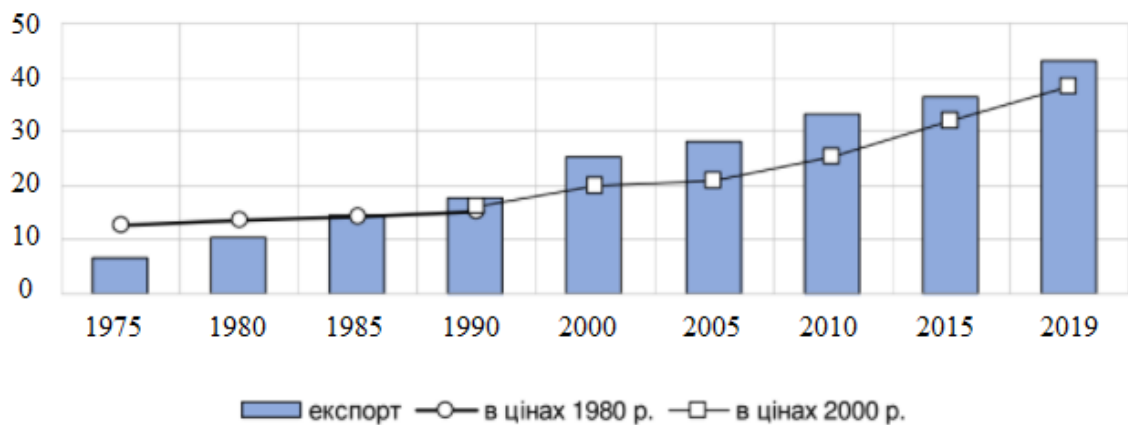


Рисунок 2.7: Відсоток країн, що розвиваються, у загальній доданій вартості світової економіки (%)

Наведені вище показники експорту країн, що розвиваються, є основою ВВП кожної країни. У результаті частка країн, що розвиваються, у світовому ВВП з часом зростає. Це можна віднести як до об'єктивних, так і до вторинних факторів. Зокрема, це зумовлено збільшенням кількості країн, що розвиваються, порівняно з колишніми соціалістичними країнами.

Як наслідок, в умовах зростання світового ВВП абсолютно необхідним є пошук нових ресурсів для економічного зростання. Враховуючи зростаючу популярність туристичного сектору за останні кілька десятиліть, за винятком періодів кризи, корисно обговорювати туристичний сектор з точки зору його внеску в загальну додану вартість.

Розуміння індустрії туризму вимагає розгляду її зв'язку з іншими видами діяльності. Тема пасажирських перевезень вже обговорювалася, але важливо розглядати її з точки зору туристичних продуктів, усієї галузі, яка їх виробляє.

Ці галузі отримують безпосередню вигоду від наявних і додаткових доходів від туризму, створених індустрією туризму. Для країн, що розвиваються, наведена нижче таблиця ілюструє типовий склад галузей, які беруть участь у створенні туристичних продуктів (рис.2.8).



Рисунок 2.8: Показано відсоток кожного сектора, задіяного у виробництві туристичних продуктів у країнах, що розвиваються.

Наведена вище інформація вказує на те, що сільськогосподарський сектор відіграє найбільшу роль у створенні туристичних продуктів,

виробляючи харчові продукти, які потім продаються ресторанам, готелям та іншим закладам, які потребують їжі. Оскільки сільськогосподарський сектор робить значний внесок у ВВП, країни, що розвиваються, повинні підтримувати його. Як наслідок, впровадження нових технологій, що покращують сільськогосподарську продукцію, що вирощується, можна вважати поштовхом для підвищення туристично-рекреаційної цінності. Ці технології мають задовольняти екологічні стандарти та вимоги готелів і ресторанів. Таким чином, економіка в цілому відроджується.

Як зазначалося вище, потенційний надлишок ресурсів у групі країн, що розвиваються, відрізняється від країни до країни, і ним потрібно пожертвувати заради розвитку інших секторів економіки країни. Однак важливо визнати, що в деяких країнах туризм зараз має значний вплив.

Дослідження зростання туристичного сектору в усіх країнах показують, що за цей період він загалом зріс. Зокрема, останнім часом сектор туризму в Об'єднаних Арабських Еміратах зазнав значного зростання, майже подвоївшись. Серед інших країн, які зазнали значного зростання, були Сінгапур, Гонконг і Чилі. Ці країни збільшили своє зростання більш ніж на 100%. І навпаки, за останні кілька років кількість туристів, які відвідують Південну Корею, зросла лише на 12%. Загалом, сектор туризму має значний вплив на загальне економічне зростання багатьох країн, що розвиваються.

Однак різноманітність країн, що розвиваються, також присутня, протилежна ситуація виникає, коли туризм не є значущим для національної економіки (табл. 2.3).

Таблиця 2.4.

Внесок туризму у ВВП найменш розвинених країн (у млрд дол.) становить млрд дол.

Країна	Рік							2019 р до 2007 р., %
	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019	
Бенін	0,42	0,37	0,39	0,41	0,49	0,52	0,62	147,6
Замбія	1,08	1,13	1,07	1,14	1,41	1,53	1,94	179,6
Малаві	0,33	0,41	0,4	0,43	0,48	0,5	0,68	206,1
Мозамбік	0,66	0,82	0,82	1,03	1,12	1,15	1,13	171,2
Руанда	0,53	0,54	0,55	0,65	0,7	0,73	0,75	141,5
Сенегал	1,55	1,25	1,24	1,45	1,69	1,74	1,96	126,5
Уганда	1,09	1,32	1,74	2,17	2,24	2,38	2,29	210,1

Як показано в таблиці 2.4, усі країни, що розвиваються, з найменш розвиненою індустрією туризму, спостерігали зростання туризму між 2007 і 2019 роками. Зокрема, Малаві та Уганда збільшили кількість туристів у два рази протягом досліджуваного періоду, це вважається позитивною подією. Дані за ці роки свідчать про поступове збільшення кількості туристів, за окремими винятками. Крім того, загальний дохід від туризму все ще невеликий у порівнянні із загальним ВВП. У результаті сім країн таблиці отримали менше 10 мільярдів доларів від продукції туристичної галузі, що є низьким показником.

Оцінюючи ступінь розвитку країни, порівняння зазвичай базується на валовому внутрішньому продукті. Під час розрахунку обсягу ВВП від туризму дуже важливо враховувати відсоток туризму в загальному ВВП країни, що розвивається. Щоб продемонструвати ці контрастні дані, відсоток туризму у ВВП проілюстровано на рисунку 2.9.

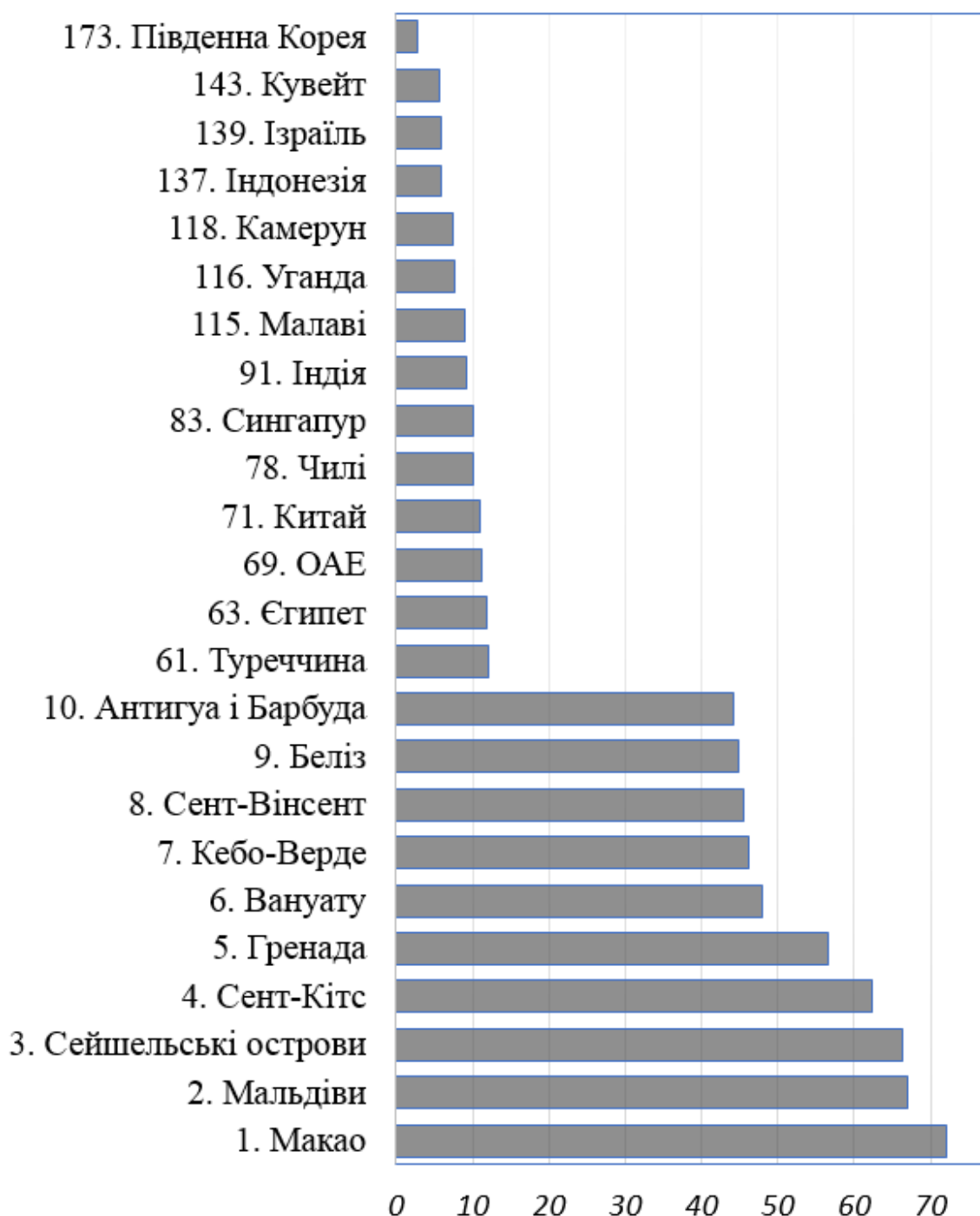


Рисунок 2.9: Частка туристичного сектору в національному ВВП (%).

Наведені вище розрахунки показують, що туризм розвивається і поширюється в різних країнах нерівномірно. Логічно вважати, що острівні держави Тихого океану мають значну кількість туризму в економіці. Це тому, що їм бракує фінансування, необхідного для розвитку інших сфер національної економіки. Навпаки, кілька країн мають великий валовий внутрішній продукт, і великий відсоток їхньої індустрії туризму присвячений цій меті. Ці країни мають багато популярних туристичних напрямків, які

підтримуються державою та індустрією туризму в усіх аспектах. У Туреччині та Єгипті туризм створює понад 10% валового внутрішнього продукту країни. Незважаючи на репутацію Об'єднаних Арабських Еміратів як країни, що має багаті енергетичні ресурси, в останні роки основна увага приділяється якомога більшій диверсифікації економіки країни.

Показники економічного зростання є похідними від ВВП, який є загальним приростом значення цього показника, але темпи зростання та динаміка кожного компонента неоднакові. Бюджетні витрати, стан накопичення капіталу, приватні чи державні інвестиції, рівень зайнятості та обмінні курси мають різний вплив на економічне зростання. Як наслідок, виправдано вважати, що ці фактори по-різному впливають на країни, що розвиваються. Інші чинники, в тому числі політичні, мають значний вплив на соціально-економічний стан країни.

Існують протилежності між економічними та неекономічними факторами. Таким чином, економічні фактори включають такі фактори, як накопичення капіталу, технологічний розвиток і робоча сила. До неекономічних чинників належать ефективність уряду, політичні, адміністративні, культурні та соціальні фактори, а також географічні та демографічні фактори. Усі ці фактори сприяють сучасному спектру соціально-економічного розвитку країн, що розвиваються.

При створенні вибірки країн слід враховувати показники розвитку туризму [56]. Найпоширенішим атрибутом створення та використання туристичного потенціалу є розрахунок Індексу конкурентоспроможності подорожей і туризму (ІКТ). Цей індекс є універсальним і включає наступне:

- ділове середовище
- безпека та захист
- здоров'я та гігієна
- людські ресурси та ринок праці
- розвиток інформаційно-комунікаційних технологій
- склад національного доходу визначає пріоритет подорожей і туризму

в національному доході.

- міжнародна відкритість
- цінове суперництво
- екологічна стійкість
- розвиток інфраструктури авіаційного транспорту
- створення земельної та водної інфраструктури
- туристична інфраструктура та послуги
- природні ресурси
- культурні цінності та ділові поїздки.

Співвідносячи кожну позицію в списку країн, що розвиваються, з позицією в звіті про загальний індекс конкурентоспроможності, можна створити вибірку, що репрезентує більшість країн, які вважаються країнами, що розвиваються.

Беручи до уваги існуючі дослідження компонентів Індексу конкурентоспроможності подорожей і туризму, можна сказати, що індекс має сильний зв'язок із Цілями сталого розвитку ООН, переліченими в таблиці 2.5.

Ці цифри вказують на те, що майже всі глобальні цілі сталого розвитку включені в Індекс конкурентоспроможності подорожей і туризму. Це означає, що сектор туризму нерозривно пов'язаний із глобальною системою стандартів і показників. Як наслідок, використання потенціалу туризму для економічного розвитку, засноване на досягненні глобальних цілей щодо сталого розвитку, включаючи розвиток національної економіки, може стати важливим методом для сталого та справедливого економічного розвитку країн, що розвиваються.

Таблиця 2.5.

Зв'язок між конкурентоспроможністю туризму та глобальними цілями розвитку.

№ n/n	Глобальні цілі сталого розвитку 2030	Складові індексу конкурентоспроможності
1	Подолання бідності	Бізнес- середовище
2	Викорінення голоду, забезпечення продовольчої безпеки та покращення харчування, заохочення раціонального ведення сільського господарства	Екологічна стійкість, охорона та безпека
3	Забезпечення здорового способу життя та добробуту людей будь-якого віку	Охорона та безпека, здоров'я та гігієна
4	Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж життя для всіх	Людські ресурси і ринок праці
5	Забезпечення тендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок	Людські ресурси і ринок праці
6	Забезпечення доступу всіх людей до прийнятних за ціною, надійних, сталих і сучасних джерел енергії	Конкурентоспроможність цін
7	Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст і населених пунктів	Міжнародна відкритість
8	Скорочення нерівності всередині країн і між ними	Людські ресурси і ринок праці
9	Зміцнення засобів реалізації Глобального партнерства в інтересах сталого розвитку та активізація його діяльності	Розвиток туристичної інфраструктури та обслуговування
10	Збереження та стале використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку	Природні ресурси, культурні ресурси і ділові поїздки

Щоб детально визначити ефективність стратегій розвитку, деякі вчені пропонують розрахувати ефективність реалізації стратегії. Це досягається шляхом порівняння фактичних туристичних потоків із доходом, отриманим від потенційних відвідувачів-туристів.

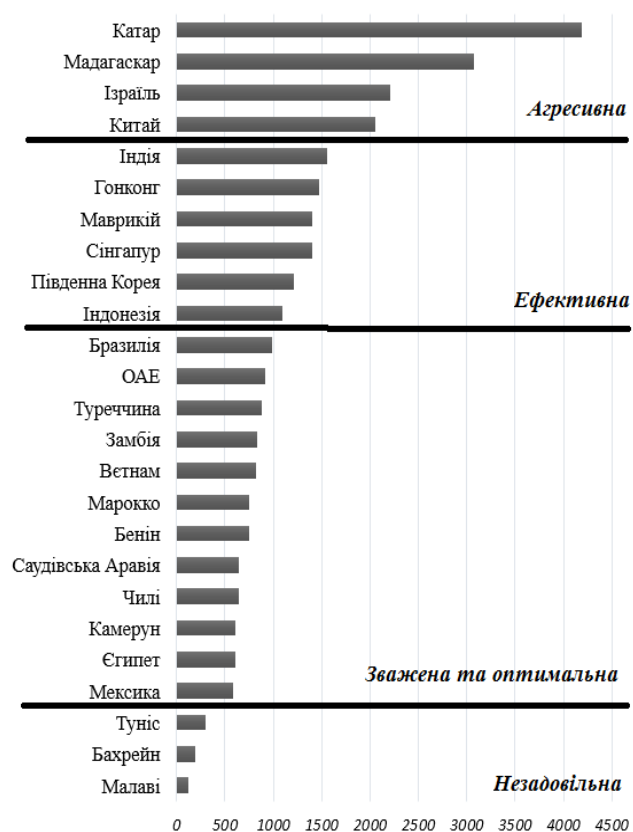


Рис. 2.10 Значення показників, які оцінюють ефективність туристичних

стратегій країн, що розвиваються.

Методика розрахунку цього коефіцієнта, запропонована М. Бондаренком, була використана для визначення типів стратегій, що визначають ступінь розвитку індустрії туризму в конкретних країнах. Це показано на малюнку 2.10. Наведені вище цифри вказують на те, що показники, які використовуються для оцінки ефективності туристичних стратегій країн, що розвиваються, значно відрізняються від показників у розвинених країнах. Зокрема, деякі країни вважаються такими, що мають недостатні стратегії. До таких країн належать Малаві, Бахрейн і Туніс. У цих країнах індекс нижче 500, що означає, що кожен іноземний турист має бюджет менше 500 доларів в національній економіці. І навпаки, деякі країни, такі як Катар, Мадагаскар, Ізраїль і Китай, вважаються такими, що мають далекоглядну стратегію. У цих країнах іноземні мандрівники в середньому отримують від 2057 доларів (Китай) до 4184 доларів (Катар). Більшість країн мають збалансовану або майже збалансовану туристичну політику. Насправді ця категорія включає Туреччину та Єгипет як країни, які мають велику частину свого ВВП від туризму. Ще одна важлива категорія країн, що розвиваються, складається з країн, які мають успішні туристичні стратегії. Серед цих країн – Індія, Гонконг, Сінгапур і Південна Корея. Наведені вище розрахунки показують, що на сьогоднішній день існує кілька способів використання потенціалу туризму для сприяння загальному розвитку економіки країни та покращенню соціального розвитку зокрема.

2.3. Вплив міжнародного туризму на зайнятість населення

Кількість робочих місць у секторі туристичних послуг і рівень кваліфікації зайнятих у цьому секторі залежить від характеру послуг, а також від загальних економічних факторів і конкретних умов, які визначають попит на туристичні послуги.

Як згадувалося раніше, за останнє десятиліття кількість туристів у

країнах, що розвиваються, зросла більш ніж на 100%, що призвело до збільшення кількості робочих місць у туристичному секторі. Однак через різноманітність економічних секторів, пов'язаних з туризмом, і різні способи взаємодії між туристичним сектором та іншими секторами економіки, дуже важко точно визначити кількість людей, зайнятих у туристичному секторі. Як правило, робляться широкі оцінки прогресу або відсутності прогресу країни щодо соціально-економічного становища країни.

У країнах, що розвиваються, туризм створює більше робочих місць, ніж будь-який інший сектор економіки. У багатьох малих країнах вплив туризму на зайнятість є значним, оскільки більше половини населення прямо чи опосередковано залучено до діяльності, пов'язаної з туризмом. І навпаки, у розвинутих країнах із великою промисловістю в туризмі задіяно менше 5% зайнятого населення.

Не слід забувати про те, що туризму сприяє поєднання технологічних, економічних, соціальних і культурних компонентів. Зокрема, перетворення туризму в гостинність викликано розвитком нових транспортних засобів, таких як автомобілі, літаки та космічні кораблі, еволюцією систем громадського харчування та появою нових бізнес-моделей.

Беручи до уваги вищезазначені припущення, давайте обговоримо деякі фактори, які сприяють розвитку індустрії туризму та впливають на ситуацію з зайнятістю:

- специфіка попиту на туристичні послуги;
- різноманітність видів туризму, як наслідок, обумовлює гнучкість попиту;
- ситуації попиту на різні верстви споживачів туристичних послуг,
- довжина сегментів, які постійно розширюються та змінюються, це відображається на кількості людей, зайнятих у туристичному секторі та інших сферах.
- вартість туристичних послуг розглянута нижче.

Наявність цих факторів позитивно впливає на зайнятість, оскільки

зростає попит на туристичні послуги, збільшується потенціал обміну в туристичній галузі, а багато видів діяльності в туристичному секторі є трудомісткими.

Крім того, опосередкований вплив розвитку туристичної сфери на зайнятість пов'язаний з тим, що туристичний ринок заповнений компаніями, які виробляють товари рекреаційного, спортивного та культурного призначення в різних галузях національної економіки. Зростання індустрії туризму неминуче вплине на ці інші сфери економічної діяльності.

Враховуючи, що кількість існуючих і новостворених робочих місць є одним із найбільш значущих економічних показників внеску окремого сектора економіки в економіку в цілому, давайте детальніше дослідимо ступінь відповідальності туризму за створення робочих місць (рис.2.11).

Конкретний аналіз даних на малюнку показує, що організація зайнятості в різних країнах різна. Насправді немає послідовної моделі. Очевидно, що вже згадувалося, багато острівні держави мають унікальне розташування та сприятливий клімат, що сприяє розвитку туризму. У цих країнах зайнятість у туристичному секторі зазвичай становить 90% від загальної робочої сили. Однак є також високо розвинуті країни, які є промислово розвиненими, такі як Китай і Південна Корея, населення яких становить близько 10% робочої сили країни, зайнятої в туризмі.

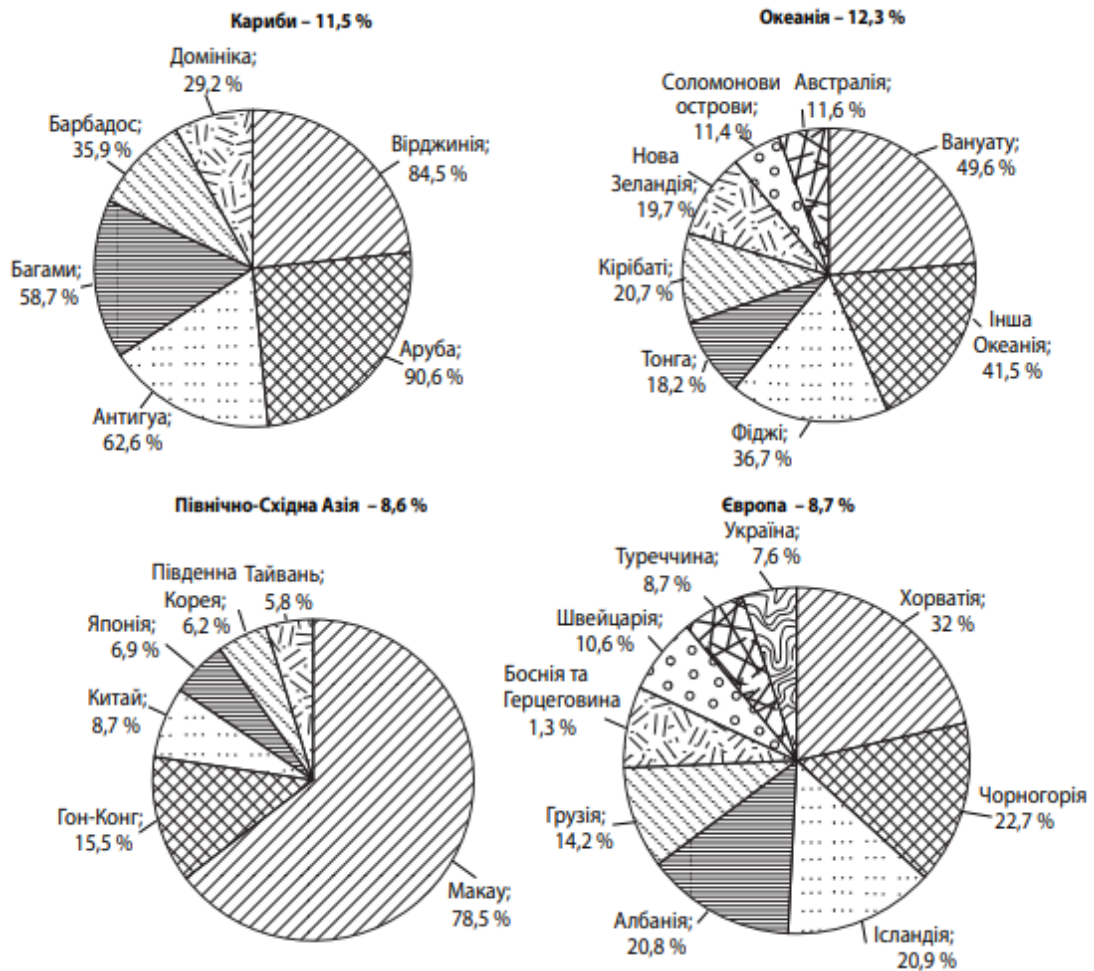


Рисунок 2.11 Структура зайнятості в туризмі в окремих країнах у 2019 році.

Загалом очевидно, що кожен із мегарегіонів містить ряд країн, що розвиваються, які є важливими для туризму як важливого компонента національної економіки. Якщо ми зосередимося на Європі в цілому, відсоток людей, зайнятих на роботах, пов'язаних з туризмом, у Хорватії перевищує 30 відсотків. У Чорногорії, Ісландії та Албанії понад 20% зайнятого населення займається туризмом, цей відсоток вищий у випадку Ісландії.

Щоб зрозуміти еволюцію зайнятості в туризмі в різних країнах, що розвиваються, ми обговоримо деякі основні показники (рис. 2.12).

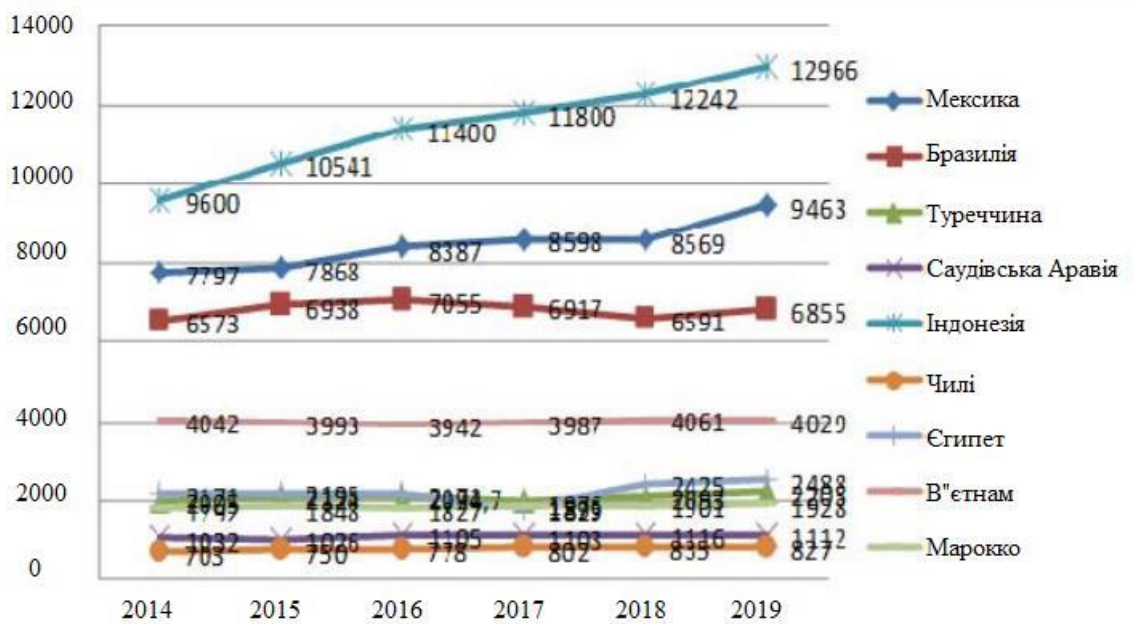


Рисунок 2.12 – Внесок туризму в загальну зайнятість у країнах, що розвиваються, з високою концентрацією робочих місць, пов'язаних із туризмом (сотні тисяч осіб)

Інформація, наведена на рисунку 2.12, свідчить про те, що у більшості країн відбулося збільшення зайнятості, пов'язаної з туризмом, але це зростання незначне. Наприклад, за останні п'ять років кількість людей, зайнятих у сфері туризму, зросла в Індонезії, Мексиці та Єгипті. Зокрема, в Індонезії ця цифра зросла на 50% до 12 мільйонів, незважаючи на те, що багато людей вже працюють у туристичній галузі.

І навпаки, країни, що розвиваються, спустошені туризмом, негативно вплинули на кількість людей, зайнятих у туристичному секторі їхньої країни. До таких країн відносяться В'єтнам і Саудівська Аравія.

Вплив міжнародного туризму на зайнятість у країнах, що розвиваються

1. Безпосередній ефект

Створюються нові робочі місця у туристичному секторі:

- готелі
- ресторани
- туристичні фірми

2. Опосередкований ефект (ефект мультиплікатора)

Туристичні витрати стимулюють економіку:

- підвищується ділова активність
- зростає виробництво товарів та послуг у суміжних галузях

Це, у свою чергу, сприяє додатковій зайнятості

3. Зростання платоспроможного попиту

- Іноземні туристи
- Місцеві туристи
- Збільшення попиту посилює економічний ефект та зайнятість

Вплив міжнародного туризму на зайнятість у країнах, що розвиваються
(останні 5 років)

1. Створення нових робочих місць

Прямо у туристичному секторі:

- готелі
- транспорт
- сфера послуг

Опосередковано у суміжних галузях:

- будівництво
- сільське господарство
- торгівля

2. Соціально-економічний ефект

- Зростання доходів населення
- Стимулювання ділової активності
- Позитивний вплив на економічний розвиток

3. Негативні фактори та відновлення

- COVID-19: тимчасове скорочення зайнятості та доходів
- Післякризове відновлення повернення та зростання робочих місць.

Унаслідок активного розвитку галузі туризм перетворився на одну з провідних форм зайнятості населення в багатьох країнах світу. Його роль у формуванні робочих місць є надзвичайно значущою, адже туристична діяльність сприяє створенню як прямих, так і непрямих робочих місць — від

працівників готельно-ресторанного бізнесу до представників транспортної, культурної та розважальної сфер.

Для більш глибокого розуміння масштабів впливу міжнародного туризму на економіку та ринок праці було здійснено спеціальні аналітичні розрахунки, які охоплювали показники прямої та непрямой зайнятості. З метою забезпечення більшої об'єктивності оцінки з вибірки було вилучено країни з надзвичайно великою кількістю населення та специфічною економічною структурою — Китай і Індію, які суттєво впливають на глобальні статистичні показники. Це дозволило отримати більш точне уявлення про реальний внесок туризму у створення робочих місць у решті держав світу. (табл. 2.6).

Таблиця 2.6.

Вплив міжнародного туризму на зайнятість у країнах, що розвиваються, 2013-2019.

Країна	Внесок у зайнятість у 2017 р., %		Загальний внесок у зайнятість, тис осіб				2019 р до 2013 р, %
			Рік				
	Прямий	Загальний	2013	2015	2017	2019	
Китай	3,6	10,3	72296	76746	79900	79925	110,6
Індія	5	8	38077	39634	42673	43689	114,7
Мексика	7,5	16,4	7797	8387	9463	9678	124,1
Бразилія	2,6	7,3	6938	7055	6855	6922	99,8
Туреччина	1,6	7,4	2005	2095	2205	2443	121,8
Південна Корея	2,1	5,3	1416	1440	812	934	66
Індонезія	3,7	10	9600	11400	12242	13089	136,3
Гонконг	4,9	14,5	655	604	557	592	90,4
ОАЕ	4,9	9,5	502	561	586	579	115,3
Сінгапур	4,6	8,8	295	310	323	331	112,2
Чилі	3,4	10,2	703	778	835	827	117,6
Ізраїль	1,9	6,4	229	232	244	251	109,6
Єгипет	3,9	8,5	2171	2171	2425	2503	115,3
Катар	4,9	9,2	106	161	175	198	186,8
Туніс	6,3	13	506	438	464	517	102,2
Бахрейн	4	9,4	53	58	58	88	166
Камерун	2,6	6	685	645	605	675	98,5
Замбія	1,9	5,3	189	299	314	322	170,4
Малаві	3	6,7	436	479	524	525	120,4

Виведено: розраховано на основі [60, 61].

Наведені вище дані вказують на те, що в більшості країн, що розвиваються, кількість людей, які займаються роботами, пов'язаними з туризмом, зросла протягом розглянутого періоду часу. Єдиним винятком є Бразилія, Гонконг і Камерун, де концентрація працівників сфери туризму нижча, однак це зменшення незначне. Крім того, у Південній Кореї нижча концентрація працівників сфери туризму на 34 відсотки.

Протилежна ситуація спостерігається в Катарі, де рівень зайнятості в сферах, пов'язаних з туризмом, зріс на 82%, а також у Бахреїні (66%) і Замбії (70,4%). Однак важливо визнати, що загальна кількість людей, які займаються туризмом у цих країнах, незначна.

Викликають занепокоєння масштабні події в Китаї, Мексиці та Індонезії. Незважаючи на невелике зростання зайнятості тут, кількість людей, зайнятих у туризмі, зросла на 7 мільйонів, 5 мільйонів і 4 мільйони. Ці збільшення є значними в абсолютному вираженні.

Як видно з наведених вище розрахунків, велика кількість нових робочих місць була створена завдяки прямим і загальним внескам у Мексиці (+1,9 мільйона), Туреччині (+440 000), Чилі (+124 000), Єгипті (+330 000) та багатьох інших країнах. .

Різноманітність екосистем планети об'єднує всі країни та дає можливість, особливо країнам, що розвиваються, вивчати та узагальнювати найкраще, що можуть створювати та розвивати місцеві культури та регіони. Туризм створює нові робочі місця, покращує рівень життя та генерує додаткові ресурси для збереження історичної та екологічної спадщини та навколишнього середовища. Міжнародний туризм має не тільки прямий вплив на економічний розвиток і зайнятість, він також сприяє миру у всьому світі.

РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ

3.1. Перспективи розвитку міжнародного туризму в контексті сталого розвитку

Сьогодні туризм має значний вплив на світову економіку. Туризм – це не тільки фінансово успішна діяльність, але й засіб спілкування між людьми з різних країн і регіонів світу. Це досягається шляхом формування їхніх поглядів на світ і потенціал людського розвитку.

Беручи до уваги Цілі сталого розвитку, запропоновані Організацією Об'єднаних Націй, важливо визнати, що більшість із них мають вплив на зовнішнє середовище. На це середовище опосередковано впливає використання природних ресурсів, у тому числі людський аспект.

Міжнародний туризм відіграє важливу роль у забезпеченні сталого розвитку країн, що перебувають на етапі економічного зростання. Його вплив має комплексний характер, охоплюючи економічну, соціальну та екологічну сфери. З економічної точки зору, туристична діяльність сприяє створенню нових робочих місць, забезпечує додатковий приплив інвестицій, іноземної валюти та стимулює зростання валового внутрішнього продукту. Активізація туристичних потоків також стимулює розвиток суміжних галузей — транспорту, торгівлі, готельно-ресторанного бізнесу та сфери послуг.

Водночас міжнародний туризм може позитивно впливати на соціальний розвиток, адже сприяє розширенню міжкультурних контактів, підтримці локальних традицій, збереженню культурної спадщини та підвищенню рівня якості життя місцевого населення за умови рівномірного розподілу економічних вигод.

Однак неконтрольований або надмірний розвиток туризму здатний викликати низку негативних наслідків. Серед основних ризиків — екологічна деградація територій, збільшення навантаження на природні ресурси, порушення соціальної рівноваги, зростання нерівності та комерціалізація

культури. Ці проблеми особливо актуальні для країн, що розвиваються, де часто бракує ефективних механізмів управління туристичним сектором.

Отже, для забезпечення довгострокових позитивних результатів важливо будувати розвиток міжнародного туризму на засадах сталості — з урахуванням екологічних обмежень, інтересів місцевих громад та необхідності збереження культурного й природного середовища. Такий підхід дає змогу максимізувати вигоди та мінімізувати потенційні загрози від туристичної діяльності.

Важливо визнати, що глобалізований світ розвивається нерівномірно, і значна кількість країн жодним чином не досягла Цілей сталого розвитку. Крім того, зростає різниця між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, щодо економічних, соціальних та екологічних показників. Основними причинами цього є брак фінансових ресурсів і обмежений доступ до нових технологій, які є факторами, які перешкоджають розвитку та, навпаки, збільшують диференціацію. Насамперед це пов'язано з різноманітністю політичних та економічних цілей у всьому світі.

Враховуючи напрямок пріоритетного розвитку та перспективні прогнози розвитку глобального туризму, доцільно створити модель динамічної еволюції різних сегментів ринку міжнародного туризму за окремою складовою сталого розвитку. Прогнози зростання економіки країн, що розвиваються, засновані на науковому аналізі, сприяли виявленню найбільш значущих чинників туристичної галузі, що впливають на ВВП країн, що розвиваються.

Реалізація принципів сталого розвитку є потужним методом збереження туристичних дестинацій від соціального, культурного та екологічного погіршення. Ефективно та логічно спланована міжнародна туристична діяльність може позитивно вплинути на доходи громадян, зростання місцевих громад та національних бюджетів. Це також можна вважати формою створення багатства для країн, що розвиваються, на основі сталого розвитку.

Одним із можливих шляхів розвитку концепції сталого міжнародного туризму як основи туристичної конкурентоспроможності є використання концепції метафізичного розвитку екосистем з урахуванням вищезазначених компонентів.

Ця ідея передбачає, що принципи сталого розвитку повинні бути включені в невеликі географічні території та розширені з часом, щоб охопити всю країну в цілому. Екологічний простір має нагадувати шахівницю, де більші регіони сільськогосподарських угідь перемішуються з меншими регіонами, призначеними для промисловості, інфраструктури, парків і природних заповідників. Ця складна зміна обов'язково викликана незбалансованим розподілом природних ресурсів та економічними, соціальними та екологічними критеріями. У цьому контексті екологія та біоекономіка можуть запропонувати унікальні просторові рішення, адаптовані до специфіки кожного сектора.

Жодна єдина модель сталого туризму не підходить для всіх ситуацій. Туризм має стійкий вплив на розвиток регіону, оскільки є частиною симбіотичного, інтегрованого, екологічно відповідального та залежного від нього.

Загалом, принципи сталого розвитку та управління сталим розвитком у міжнародному туризмі застосовні до всіх туристичних напрямків і всіх видів туризму, включаючи різні компоненти туризму, включаючи масовий туризм. Фундаментальні принципи сталого розвитку включають екологічні, економічні та соціальні чинники, пов'язані з туризмом, і для забезпечення довгострокової життєздатності індустрії туризму необхідно підтримувати пропорційний баланс між цими аспектами. З концептуальної точки зору, міжнародний туризм, який є стійким, а саме:

- збалансування потенціалу природних ресурсів як важливої складової розвитку туризму, підтримки важливих екологічних процесів та збереження природних ресурсів і біорізноманіття.

- поважати культурні та соціальні особливості приймаючих громад,

підтримувати їхні поточні культурні та соціальні традиції та сприяти етнічному та культурному взаєморозумінню та толерантності;

- забезпечувати довгострокове економічне джерело засобів до існування, яке є життєздатним, забезпечуючи соціальні та економічні переваги, які рівномірно розподіляються між усіма учасниками, включаючи можливість сталого працевлаштування, отримання доходу та соціального захисту в приймаючій громаді через зменшення бідності.

Сталий розвиток у міжнародному туризмі базується на гармонійному поєднанні екологічних, економічних і соціокультурних чинників. Його метою є збереження природних ресурсів, повага до культурних традицій місцевих громад і забезпечення справедливого розподілу економічних вигод від туризму. Такий підхід сприяє довгостроковій стабільності туристичної галузі, підвищує якість життя населення та підтримує міжнародне співробітництво у сфері сталого розвитку.

Досягнення сталого туризму залежить від активної участі всіх зацікавлених сторін, включаючи ефективне політичне керівництво, яке забезпечує широку участь і відданість. Розвиток сталого туризму є тривалим процесом, і результати слід постійно контролювати, за необхідності вживати профілактичні та коригувальні дії.

Крім того, сталий розвиток міжнародного туризму має забезпечувати задоволення споживачів туристичних послуг, надавати туристам нові враження, навчати туристів щодо сталого розвитку туристичних послуг та сприяти сталому туризму серед туристів.

Як наслідок, сталий розвиток є одним із факторів, який може посилити конкурентоспроможність індустрії туризму в будь-якій країні. Слід визнати, що є й інші змінні, які впливають на рішення. Конкурентоспроможність є формою штучного вимірювання, яке послідовно обчислює стан індустрії туризму. Пункт призначення може бути внесений до списку популярних туристичних місць, але попит на туристичні послуги може бути дуже низьким. Навпаки, індустрія туризму, якій бракує конкурентоспроможності чи

стабільності, може покладатися на великий попит на туризм (особливо в контексті політики протекціонізму, закритих монополій та олігополістичних ринків). Іншими словами, сталий розвиток важливий, але недостатній для того, щоб глобальна індустрія туризму була конкурентоспроможною.

Документально підтверджено, що сталий розвиток підвищує прибутковість туризму. Під час розрахунків виявлено взаємозв'язок конкурентоспроможності туризму та сталого розвитку. Що стосується зв'язку між стійкістю туризму та конкурентоспроможністю туризму, важливо визнати, що існує симбіотичний зв'язок, який сприяє приверненню уваги туристичних напрямків до питань сталого розвитку.

3.2. Шляхи підвищення міжнародної конкурентоспроможності туристичної індустрії країн, що розвиваються

Економічні, організаційні та управлінські заходи, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності індустрії туризму, стосуються створення системи показників, яка є важливою в міжнародній економіці та яка пояснює рішення щодо подібних послуг, які виробляють конкуренти. Будуть розглянуті заходи, спрямовані на покращення подібних послуг, які пропонуються конкурентами на ринку туризму, і впроваджені заходи матимуть перевагу перед конкурентами.

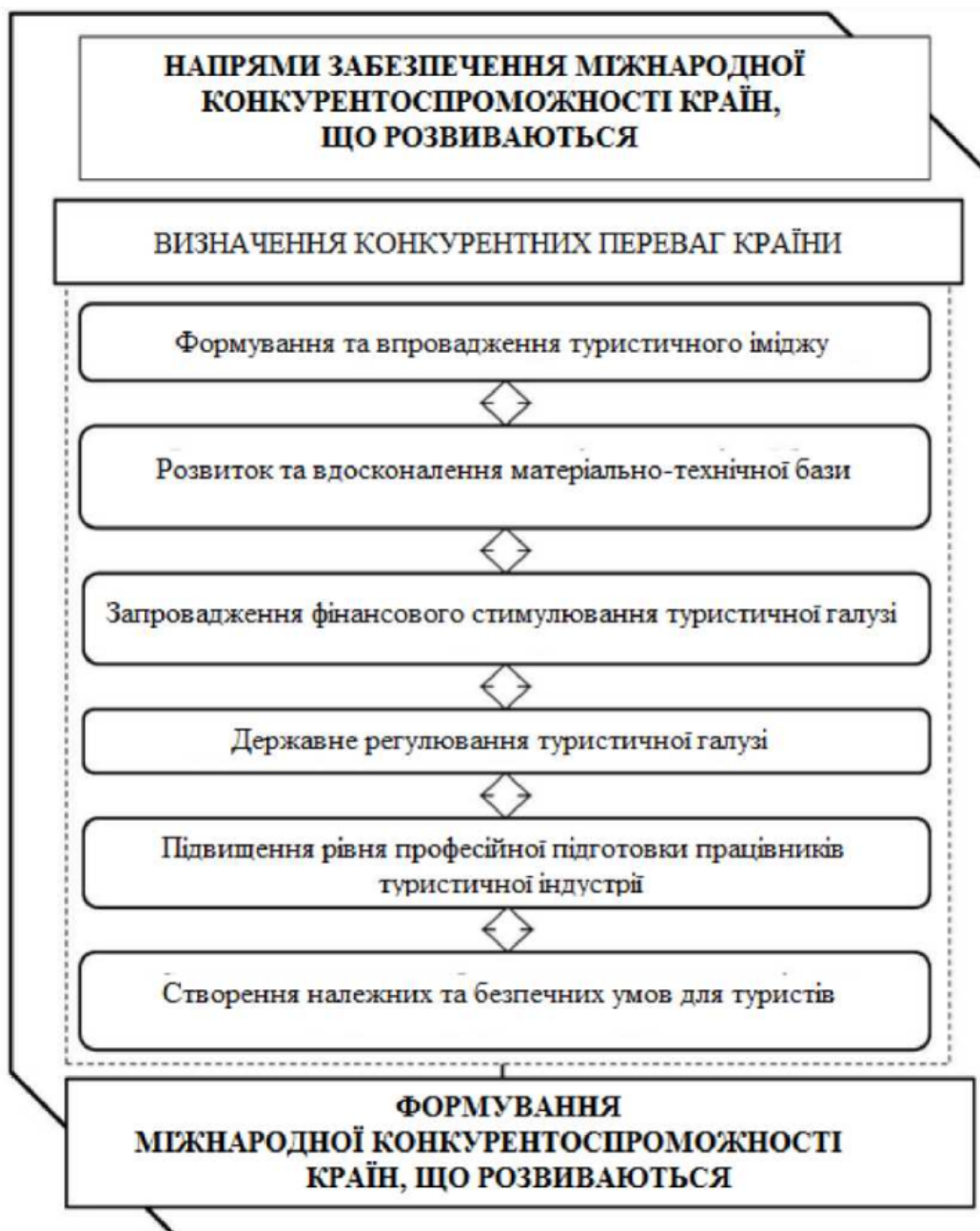


Рисунок 3.1: Складові міжнародного розвитку в країнах, що розвиваються

У результаті комплексні стратегії підвищення конкурентоспроможності туризму в країнах, що розвиваються, мають першорядне значення. Цього можна досягти шляхом визнання конкурентних переваг, які допоможуть країнам, що розвиваються, стати більш конкурентоспроможними на міжнародному рівні.3.1).

Відчутні результати можна отримати від створення стабільного, позитивного іміджу туристичного сектору як країни, що розвивається, так і

всієї країни в цілому; оновлення та вдосконалення практичної підтримки туристичних організацій; покращення фінансової підтримки, інституційної підтримки та балансування інших аспектів туризму; створення сприятливого туристичного середовища. Важливо визнати, що реальний туристичний потенціал країни не визнається, а ідеальне середовище для цього не створено.

Виявлення переваг розвитку туризму в країні має вирішальне значення для розуміння його потенціалу та обмежень.

Через це туристична репутація країни може впливати на поведінку всіх учасників індустрії туризму, що, у свою чергу, впливає на туристичну позицію країни в багатьох фундаментальних сферах. Як наслідок, для створення туристичного іміджу країни вигідно проводити заходи, пов'язані з розширенням туристичного потенціалу країни, з метою створення туристичного іміджу країни.

Популярність країн, що розвиваються, як туристичного напрямку залежить від допомоги, яку надають організації, що займаються виробництвом туристичних послуг, ця допомога визначає якість і статус продуктів і послуг, що надаються. Крім того, якість послуг, що надаються, недостатня для відповідності міжнародним стандартам туризму, що знижує привабливість міжнародного туризму для відвідувачів.

Щоб гарантувати належний рівень конкурентоспроможності туризму, вкрай важливо враховувати сучасний світ і стан транспортної інфраструктури, обидва з яких повинні бути безпечними та ефективними. Щоб гарантувати необхідну якість транспортної інфраструктури, важливо створити високоякісні транспортні послуги та знизити їх вартість. Це може бути досягнуто за допомогою національного регулювання за допомогою стандартизованих підходів до регулювання та встановлення тарифів або за допомогою угод між національними організаціями, що займаються туристичними та транспортними компаніями.

Успішна та ефективна діяльність туристичних компаній у країнах, що розвиваються, залежить від отримання достатньої фінансової допомоги.

Основною місією є створення ефективної екологічної інфраструктури, яка сприятиме залученню та перерозподілу фінансових ресурсів для забезпечення бажаного туристичного потенціалу країни. Надання та розподіл фінансових ресурсів для регіональної індустрії туризму призведе до створення значних сфер зростання, таких як:

- розвиток вітчизняної туристичної індустрії.
- створення ініціатив, які залучатимуть капітал, пов'язаний із покращенням туристичної інфраструктури.
- реалізація ефективних і привабливих рекламно-інформаційних стратегій.
- організація національних та міжнародних туристичних заходів.

Важливо відзначити, що фінансова основа індустрії туризму є специфічною для способу її функціонування. фінансова підтримка туристичної діяльності, як-от рекреаційних, розважальних, готельно-ресторанних проєктів, транспортної інфраструктури та інших проєктів, які пов'язані з туризмом, гарантує економічний ефект від сучасної інфраструктури міжнародного туризму як для туристів, так і для місцевого населення. Основною формою фінансування туризму є держава, яка в першу чергу залежить від місця розташування галузі та її значення для національної економіки. Очевидними є загальносвітові конвенції щодо держави як основного прихильника туристичної діяльності. Крім того, важливою складовою фінансової допомоги туристичному сектору є фінансова допомога малим і середнім підприємствам, які часто мають значні проблеми у власному розвитку.

Більш вагомою складовою конкурентної переваги туристичної інфраструктури в країнах, що розвиваються, є ступінь професійної освіти персоналу, задіяного в індустрії туризму. Підвищення професіоналізму працівників сфери туризму вважається одним із найважливіших заходів національних урядів та бізнес-організацій.

Сучасний стан розвитку індустрії туризму переходить у складніший

етап щодо обов'язків і вимог працівників туристичної сфери. Тому вкрай важливою є реформа керівництва державних органів, а також органів місцевого самоврядування.

Щоб відповідати сучасним вимогам і досягати стандартів якості обслуговування, співробітники туристичних компаній і організацій повинні бути готові розуміти кілька іноземних мов, вивчають основи етикету та володіють комп'ютером, а також постійно вдосконалюють свої професійні знання та навички у сфері туризму. У нинішніх складних умовах, спричинених пандемією, варто відзначити вагомий внесок людських ресурсів у розвиток міжнародного туризму.

Пропозиція туристичних послуг достатньої якості неможлива без поєднання економічних, соціальних та інших факторів у туристичній індустрії країни та врахування інтересів місцевих жителів, яких відвідують туристи. Забезпечення безпечного середовища для туристів є внутрішньою перевагою, пов'язаною зі стратегічним підходом до розвитку міжнародного туризму.

Позитивну картину країни та індустрії туризму слід формувати шляхом підвищення якості життя населення, надання фінансової підтримки організаціям, які займаються туризмом, підвищення технічної та матеріально-технічної бази індустрії туризму, створення умов, що сприяють розвитку туризму. успішне функціонування індустрії туризму та забезпечення безпечної та приємної подорожі. Системне та комплексне впровадження всіх вищезазначених компонентів має потенціал для підвищення міжнародної туристичної конкурентоспроможності країн. Це призведе до підвищення загальної конкурентоспроможності країни.

3.3. Напрями інтеграції туристичної галузі України до міжнародного ринку

Незважаючи на зусилля України щодо сприяння інтеграції сфери послуг у цілому, вплив міжнародного туризму на економічний розвиток

місцевої території може стати значним у сприянні зростанню та диференціації. Враховуючи те, що наша країна входить до групи країн, що розвиваються, потенціал внутрішнього туризму є значним і недостатньо використаним.

Важливо визнати, що сьогодні надзвичайно важливо оцінити важливість включення України у світовий туристичний ринок і ступінь його стійкості. Інші країни, що розвиваються, мають низку корисних властивостей, подібних до своїх аналогів, а саме:

Він розташований на перетині важливих економіко-географічних шляхів, якими споживачі знаходяться поблизу туристичних зон;

- прийнятне використання потенціалу туристичного ринку;
- багатство різноманітних природних середовищ та унікальних, відповідно, історико-архітектурних пам'яток;
- співіснування кількох туристичних напрямків
- подібності в еволюції національної економіки на основі дешевих технологій.

Оцінка поточної ситуації, особливо щодо кризи, спричиненої пандемією COVID-19, поточних туристичних потоків, їх складу, конкретних географічних регіонів та впливу кризи на економічні та соціальні показники, дозволяє визначити основні інструменти сприяння економічному розвитку та посилення інтеграції туризму в міжнародну систему туризму.

На цей момент науковці запропонували кілька підходів і пропозицій щодо інтеграції туристичної галузі України в міжнародний туристичний ринок. На цей момент налагоджено універсальний механізм інтеграції туристичної галузі України в міжнародний ринок. В основі механізму лежить сучасний підхід до життєздатності внутрішнього туризму (рис.3.2).



Рисунок 3.2: Конкурентна перевага українського туристичного сектора очевидна.

Незважаючи на значну кількість переваг, які зараз має туристична індустрія для української економіки, важливо визнати, що існують і ризики. Ці небезпеки заважають усій індустрії туризму розвиватися за задумом і, зокрема, спричинені недостатнім впровадженням наукових досягнень у цій галузі (рис.3.3).

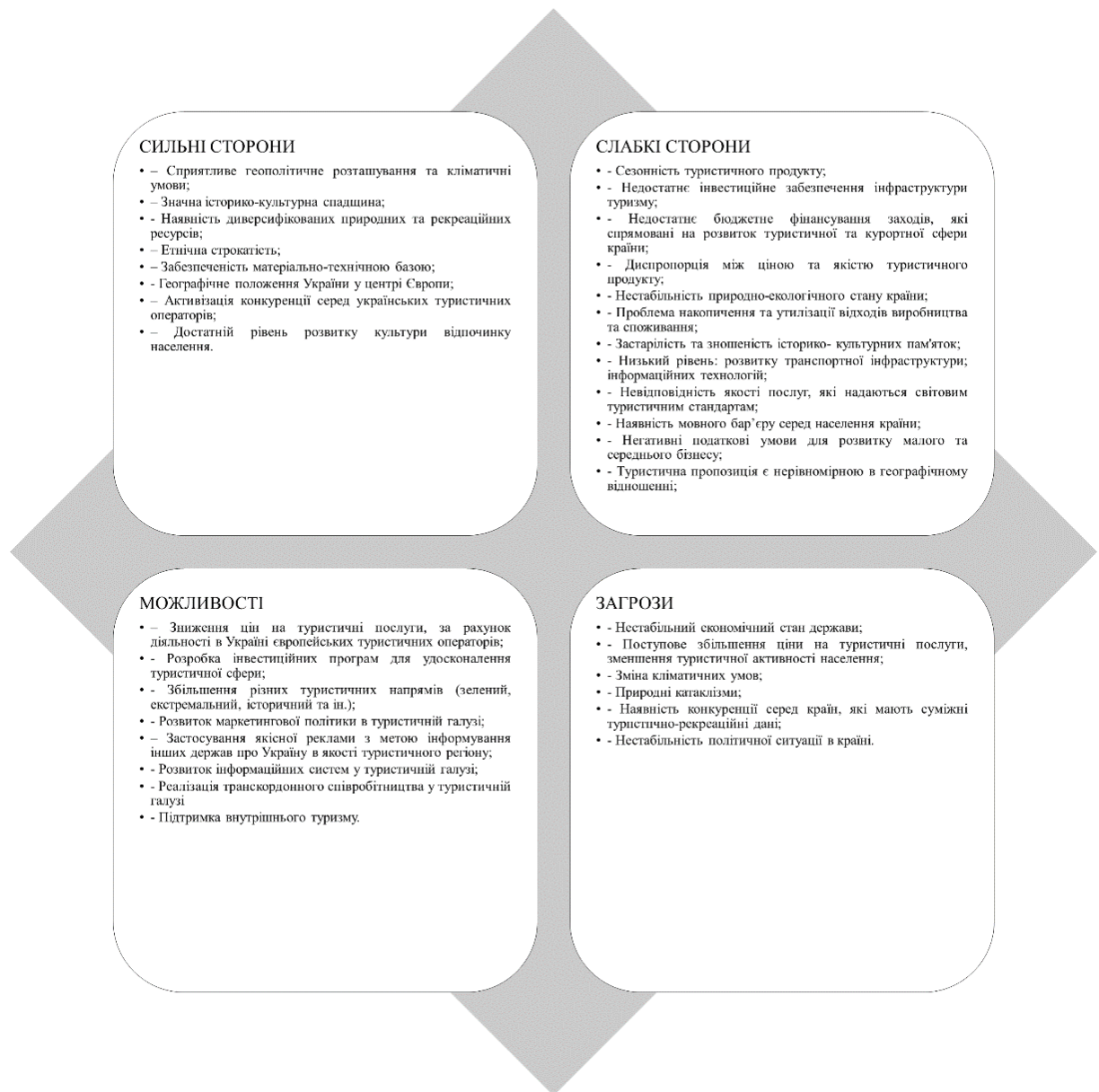


Рисунок 3.3 Сучасні загрози безпеці туристичної галузі України.

Як наслідок, характер механізму інтеграції в міжнародний ринок туристичної індустрії України є передусім правовим, інституційним, соціальним, гуманітарним, інформаційним та матеріально-технічним. Крім того, у вітчизняній індустрії туризму сьогодні відсутній системний підхід до аналізу сучасного стану досліджуваної галузі, виявлення негативних тенденцій та пошуку шляхів усунення цих тенденцій з метою формування ідей розвитку туризму. Для розуміння сучасного стану та потенціалу розвитку індустрії вітчизняного туризму було проведено SWOT-аналіз (табл. 3).

Таблиця 3.1.

Потенціал розвитку туризму в Україні оцінюється методом SWOT.



Комплексне та системне дослідження існуючих проблем у вітчизняній туристичній галузі дозволить усунути негативні тенденції, які посилилися світовою кризою та гальмують розвиток туризму як важливої складової національної економіки.

Індустрія туризму — це складна система, яка включає в себе кілька різних компонентів, кожен з яких впливає на загальну економіку. Регулятивні, управлінські, людські та соціальні компоненти, а також інновації, знання та логістика — це всі компоненти розвитку туризму, які необхідно розглядати окремо та представлені детально та систематично на рис.3.4.



Рисунок 3.4 Інституційне середовище міжнародних туристичних ринків.

Основними причинами та перешкодами на шляху вдосконалення інституційного середовища міжнародного туристичного ринку є різний рівень управління та координації в різних країнах, а також недостатнє ресурсне, методичне та наукове забезпечення туристичної діяльності. Не вистачає обсягів фінансування, спрямованих на створення туристичних представництв у країнах, що розвиваються, не вистачає регіональних представництв, присвячених розвитку туристичних організацій, а також не вистачає науково обґрунтованих і прибуткових національних програм, які сприяють розвитку інформаційних мереж для туристів.

На підставі результатів порівняльного аналізу можна зробити висновок, що правова та інституційна база для ринку туристичних послуг в деяких країнах відрізняється від інституційної бази для туризму в інших країнах, особливо це стосується країн з більшою чи меншою ефективністю. передові установи.

Для створення ефективної екологічної системи міжнародного туризму

необхідно вжити ряд заходів для підвищення ефективності існуючих інститутів і створення нових з урахуванням сучасного стану розвитку інституційного середовища.

Важливо визнати, що дуже важливо мати правильну комбінацію інститутів, які сприятимуть розвитку туристичного сектора. Крім того, мають бути створені спеціальні механізми, які сприятимуть підвищенню туристичного іміджу України та розвитку національної економіки, що має велике значення для сучасної України в контексті інтеграційних процесів. На основі міжнародного досвіду та наших досліджень ми пропонуємо загальний механізм інтеграції вітчизняної індустрії туризму (див. рисунок 3.5).

Запропонований механізм інтеграції вітчизняного туризму у світовий ринок є загальною концепцією структури, яка включає економічну, організаційну та інформаційну складові.

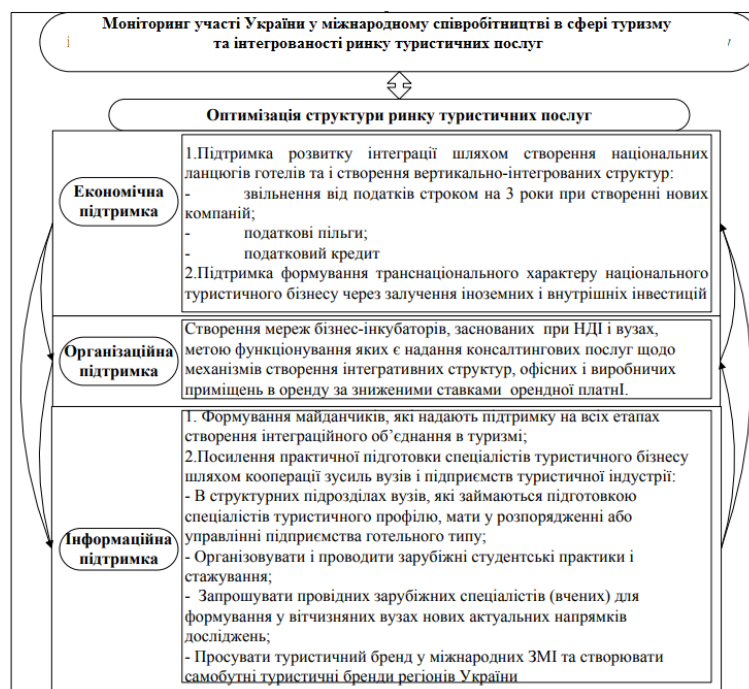


Рисунок 3.5: Механізми, за допомогою яких внутрішній туризм інтегрується в міжнародні подорожі.

У результаті, враховуючи міжнародні приклади туризму та досвід інших країн, вітчизняна індустрія туризму може слугувати вагомою складовою економічного зростання в Україні. Також важливо зазначити, що останніми роками в Україні спостерігається прогресування локалізації, що

дозволяє місцевим громадам мати самостійний шлях розвитку туризму. На національному рівні має бути сформульована єдина туристична політика, що враховує закономірності та тенденції розвитку міжнародного туризму.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

Будучи складною системою з кількома компонентами, індустрія міжнародного туризму зазнає впливу багатьох факторів. Як наслідок, об'єктивний аналіз і документування цих факторів має вирішальне значення для успішної туристичної діяльності. Зазвичай усі складові міжнародного туризму поділяють на зовнішні та внутрішні фактори.

Дослідження показує, що розвиток і поширення туризму в різних країнах відбувається нерівномірно.

За оцінками МКЧХ, близько 150 мільйонів людей у всьому світі зайняті в індустрії туризму, половина з них зайнята в готельній індустрії. Цей відсоток відрізняється від країни до країни, включаючи країни, що розвиваються. У країнах з низьким рівнем доходу кількість працівників сфери гостинності є значною, оскільки населення нижче, готелі будуються у віддалених районах і потребують більш передових технологій. Кількість нових робочих місць у туристичному секторі національної економіки є значною, особливо в індустрії гостинності, але потенціал створення нових робочих місць залежить від обсягу інвестицій.

Наведені вище дані вказують на те, що майже всі глобальні цілі сталого розвитку відображені в показниках Індексу конкурентоспроможності подорожей і туризму. Це означає, що туристичний сектор нерозривно пов'язаний із глобальною системою стандартів і показників. Використання потенціалу туризму відповідно до принципів сталого економічного розвитку, включаючи національний соціально-економічний прогрес, може стати важливим методом економічного розвитку країн, що розвиваються.

З метою ефективного сприяння розвитку фізичної та технічної інфраструктури індустрії туризму національна інфраструктура повинна бути посилена шляхом розвитку та модернізації інфраструктури, пов'язаної з туризмом, включаючи створення сучасних туристичних і рекреаційних

об'єктів і реконструкцію громадських будівель та історичних пам'яток. пам'ятки, пов'язані з історичними подіями та культурними традиціями. Індустрія туризму успішно розвивається в країнах, що розвиваються.

Для успішного та ефективного функціонування туризму в країнах, що розвиваються, необхідна фінансова підтримка, першочерговим завданням якої є створення середовища з якісною інфраструктурою, що дозволить розвивати туристичний потенціал країни.

Туризм вимагає компетентної робочої сили, яка може задовольнити поточні запити споживачів, надаючи якісні послуги. Як наслідок, підвищення якості національних працівників у сфері туризму слід розглядати як стратегічну мету, що призведе до збільшення конкурентних переваг міжнародного туризму в країнах, що розвиваються. Зрештою, послідовний і всебічний розвиток співробітників допоможе туристичній галузі країни відповідати сучасним вимогам.

Для України зростання туризму та привабливість додаткових туристів можна вважати важливим засобом підвищення рівня економічного розвитку. У рамках ініціативи децентралізації місцеві громади отримали значні фінансові ресурси для розвитку інфраструктури, зокрема туристичної. Правильне використання цих фінансових ресурсів може сприяти розвитку туризму на місцевому рівні, маючи також сприятливі національні умови, що, у свою чергу, підвищить конкурентоспроможність туризму.

Таким чином, міжнародний туризм є важливою складовою світової економіки, що сприяє сталому розвитку країн, особливо тих, що розвиваються. Його успішне функціонування залежить від ефективного державного управління, розвитку інфраструктури, підготовки кваліфікованих кадрів та забезпечення безпеки туристів. Туризм не лише стимулює економічне зростання та зайнятість, а й сприяє міжнародному співробітництву, збереженню культурної спадщини та покращенню іміджу країни на світовому рівні. Для України розвиток міжнародного туризму є перспективним напрямом економічного зростання та інтеграції у світовий ринок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азарян О.М. Ринок туристичних послуг: моніторинг і розвиток комплексу маркетингу: Монографія.- Донецьк: Вид-во ДонМУ, 2002. 241 с.
2. Аналіз чинників розвитку туризму в регіоні [Електронний ресурс] URL : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum
3. Атаманчук З. А. Глобальні тенденції розвитку міжнародного туризму в структурі світового ринку послуг. Бізнес Інформ. 2020. № 4. С. 21-27.
4. Атаманчук З. А. Розвиток міжнародного туризму в умовах пандемії COVID-19: тенденції та очікування. Бізнес Інформ. 2020. №5. С. 94-99.
5. Бейдик О. О. Географія туризму. Тлумачний словник термінів з рекреаційної географії (географії туризму). Київ : Мін-во освіти України, Київ. нац. у-т. - 49 с.
6. Бондаренко М. П. Дослідження туристичного ринку Європи та його конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Економічний форум. № 3. 2012. С. 95-109.
7. Булатова О. В., Чентуков Ю., Чентуков І. Інтеграційні процеси та глобальні регіони. Журнал європейської економіки. 2018. Т. 17, №3. С. 297309. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jee_2018_17_3_.
8. Географічні чинники розвитку міжнародного туризму [Електронний ресурс] URL : <http://elise.com.ua/ru/content>
9. Грушова А. Т. Всесвітня туристична організація // Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. Київ : Знання України, 2004 Т.1 760с.
10. Гук Н. А. Вплив туризму на соціально-економічний розвиток держави. Актуальні проблеми моделювання та управління соціально– економічними системами в умовах глобалізації : матеріали Міжнар. наук.- практ. конф. Дрогобич : ДДПУ ім. І. Франка, 2018. 308 с. С. 143-147.
11. Довгаль Г. В. Еволюція транснаціоналізації світового туристичного бізнесу. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. 2014. № 1144. С. 162-165.
12. Економічний простір. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>

13. Закон України «Про інноваційну діяльність» 04.07.2002 № 40-IV
14. Закон України «Про туризм» №1282/4 від 18.11.2003. Відомості Верховної Ради України. 2003. №29
15. Зануда А. Коронавірус: скільки втрачає туризм // BBC. NEWS. Україна. 16.03.2020. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-51870285>
16. Заячківська Г. Розвиток міжнародного туризму після світової економічної кризи 2008-2009 рр. Галицький економічний вісник. 2011. №1
17. Історія розвитку, види та функції туризму [Електронний ресурс] URL : <http://knowledge.allbest.ru>
18. Калачова І. В. Інтегрована система статистики туризму: структура та напрями використання. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Вип. 16. С. 955-961.
19. Калачова І. В. Інтегрована система статистики туризму: структура та напрями використання. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Вип. 16. С. 955-961.
20. Капітальні інвестиції за січень-вересень 2010 року. [Електронний ресурс]. URL : <http://kmu.gov.ua/kontrol/uk/publish>
21. Класифікація туризму. [Електронний ресурс] URL : <http://elise.com.ua/content/13-klasifikatsiya-turizmu>
22. Коваленко Ю.А. Дослідження сучасних тенденцій розвитку міжнародного туризму в Україні. Київ : Знання, 2008.
23. Коронавірус і світова економіка: які наслідки матиме епідемія // Радіо Свобода. 06.02.2020. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/koronavirus-i-svitova-ekonomika/30420833.html>
24. Коронавірус коштуватиме туризму до семи років зростання - UNWTO // Укрінформ. 30.03.2020. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2908241-koronavirus-kostuvatime-turizmu-do-7-rokiv-zrostanna-unwto.html>
25. Кудла Н. Є. Сільський туризм: основи підприємництва та гостинності : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2015. 152 с.

26. Любіцева О. О., Бабарицька В. К., Мельник О. П. Туристична сфера, готельне господарство та форми їх організації у світі. Конспект лекцій. Київ : Мін-во освіти України, Київ. держ. торг.-екон. у-т, 1995. 51 с.
27. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Ганич Н. М. Міжнародний туризм і сфера послуг. Київ : Знання, 2008. 601с.
28. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Ганич Н. М. Міжнародний туризм і сфера послуг: Підручник. Київ : Знання, 2008. 661 с.
29. Масовий та елітарний туризм [Електронний ресурс] URL : http://libfree.com/165078702_turizmmasoviy_elitarniy_turizm.html
30. Мельник А.О., Сідлецька К.В. Зарубіжний досвід розвитку міжнародного туризму [Електронний ресурс] URL : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_gum/aprer/2008_4_2/94.pdf
31. Мешко Н. П. Стратегія управління регіональним туризмом в умовах міжнародної конкуренції. Регіональний туризм: стратегія, ресурси, перспективи розвитку : монографія. Дніпро : Акцент ПП, 2016. С. 6-54.
32. Михайлишин Л. І. Транснаціоналізація світової економіки: інноваційний аспект : монографія. Вінниця : ДонНУ, 2016. 314 с.
33. Михайліченко Г. І. Інноваційне зростання інтегрованих туристичних підприємств. Бізнес-інформ. 2013. № 4. С. 247-253.
34. Михайліченко Г. І. Світосистемні закономірності консолідації туристичного бізнесу в умовах інноваційного розвитку. Інноваційна економіка. 2013. № 3 (41). С. 24-32.
35. Міжнародний туризм [Електронний ресурс] URL : [http : //uarelerat.com/Міжнародний туризм](http://uarelerat.com/Міжнародний_туризм)
36. Міжнародний туризм починає відновлюватися – ООН. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.coi.ua/news/2021/07/22/676159/>
37. Міжнародний туризм: структура і роль у розвитку світової економічної системи. URL : www.5ballov.ru
38. Міжнародний туристичний барометр. [Електронний ресурс]. URL : www.unwto.org/lacts/eng/baroieter.hti

39. Міжнародні туристичні витрати. - Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації [Електронний ресурс]. URL : <http://www.unwto.org>
40. Міжнародні туристичні грошові надходження. URL : <http://www.census.gov>
41. Міжнародні туристичні прибуття досягли пікового рівня. [Електронний ресурс]. URL : <http://www.unwto.org/iedia/news>
42. Монографія [Електронний ресурс] URL : <http://arr.chnu.edu.ua> Напрями ефективного інвестування в туристичну галузь України [Електронний ресурс] URL : <http://www.info-works.coi.ua>
43. Муковський І. Т. Міжнародний туризм як форма інтеграційних процесів України. Науковий вісник Київського гуманітарного інституту. Серія: економічні науки. 2008. №1. С.14
44. Муковський І.Т. Міжнародний туризм як форма інтеграційних процесів України. Науковий вісник Київського гуманітарного інституту. Серія: економічні науки. 2008. №1. С.14-1
- 45.48. Напрями розвитку туристичної галузі [Електронний ресурс] URL : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2008_11
46. Небава М. І. Макроекономіка: Тематичний тлумачний словник термінів [Текст] : навч. посіб. для студ. екон. спец. Вінниця : ВДТУ, 2000. 152 с.
47. Основні поняття туризму. URL : <http://elise.com.ua/content>
48. Оцінка можливостей участі України у міжнародному туризмі [Електронний ресурс] URL : tourlib.net/statti_ukr/artemenko.htm
49. Перспективи розвитку туризму [Електронний ресурс] URL : http://geci-new.geci.cn.ua/txt/konf/9_turizm.pdf
50. Подлепіна П. О. Вплив міжнародного туризму на соціально-економічний розвиток України. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2019. № 2 (268). С. 203-206.
51. Подлепіна П. О. Міжнародний туризм як чинник соціально-економічного розвитку (на прикладі країн, що розвиваються). Туристичний бізнес: світові тенденції та національні пріоритети: матеріали VIII міжнар. наук.-практ. конф. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. С. 217–219.

52. Подлепіна П. О. Вплив міжнародного туризму на сучасні пріоритети сталого розвитку країн, що розвиваються. Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2019. Вип. 54. С. 17–24
53. Поняття туристичних ресурсів [Електронний ресурс] URL : [http : // www. info-works. com. ua](http://www.info-works.com.ua)
54. Потенційні ресурси і джерела інвестицій [Електронний ресурс] URL : [//buklib.net/component/option,com_jbook/task,view/.../id,10595/](http://buklib.net/component/option,com_jbook/task,view/.../id,10595/)
55. Рогач О. Теорія міжнародного бізнесу: підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ : ВПЦ «київський університет», 2018. 687 с.
56. Рокоча В. В., Одягайло Б. М., Терехов В. І. Глобальна економіка: парадигми та парадокси розвитку : монографія. Київ : ВНЗ Університет економіки та права «КРОК», 2017. 314 с.
57. Смагіна А. Відпустка в умовах COVID-19. Як тепер виглядатиме туризм в різних країнах. Рубрика. 02.05.2020. URL: <https://rubryka.com/article/turyzm-na-karantyni/>
58. Смирнов І. Г. Визначення рівня конкурентоспроможності країн світу в туризмі: сучасні підходи. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. Науковий журнал. Серія: Економічні науки. 2015. № 5-6. С. 37-49.
59. Сучасні форми та види організації туризму [Електронний ресурс] URL : <http://freepapers.ru>
60. Тенденції розвитку міжнародного туризму [Електронний ресурс] URL : [http: / /www.nbuv. gov. ua](http://www.nbuv.gov.ua)
61. Туризм - одне з важливих соціально-економічних явищ [Електронний ресурс] URL : <http://eprints.kname.edu.ua>
62. Туризм та його світовий розвиток [Електронний ресурс] URL : http://tourlib.net/books_ukr/kyfjak_1.htm
63. Туризм України. URL : [\[tourlib.net/books_ukr/kyfjak_2.htm\]](http://tourlib.net/books_ukr/kyfjak_2.htm)
64. Туризм як багатогранне суспільне явище [Електронний ресурс] URL :

- <http://test4.perspective.net.ua>
65. Туризм, як багатогранне суспільне явище: сутність, державне регулювання, види послуг [Електронний ресурс] URL : <http://referat.antiarm.ru/ref-110452.shtml>
 66. Туризм: Організація туристичної діяльності [Електронний ресурс] URL : <http://library.if.ua/book/31/2006.html>
 67. Туристична Україна на міжнародних виставках [Електронний ресурс] URL : www.kiev-diplom.com/110-turistichna-ukrayina-na-mizhnarodnix-vistavkax.html
 68. Український туристичний портал. - лютий, 2011. URL : <http://www.turkraina.info/news/>
 69. Фалько Є. А. Глобальні тенденції розвитку міжнародного туризму. Механізм регулювання міжнародних економічних відносин : XXVIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 13-14 грудня 2013 р.): у 2 ч. Київ : Аналітичний центр «Нова Економіка», 2013. Ч. 1. С. 26-28.
 70. Фролова В. Ю. SWOT-аналіз конкурентоспроможності туристичного ринку України. URL: http://old.bumib.edu.ua/sites/default/files/visnyk/10_6.pdf.
 71. Цілі сталого розвитку. URL: <http://knowledge.org.ua/uk/cilistalogo-rozvitku/>.
 72. Alternative Development Models and Good Practices for Sustainable Coastal Tourism: A Framework for Decision Makers in 228 Mexico. URL: <https://www.responsibletravel.org/docs/Alternative%20Coastal%20Tourism%20in%20Mexico.pdf>.
 73. Forecasted change in revenue from the travel and tourism industry due to the coronavirus (COVID-19) pandemic worldwide from 2019 to 2020 // Statista. URL: <https://www.statista.com/forecasts/1103426/covid-19-revenue-travel-tourism-industry-forecast>
 74. Kaspar C. Die Tourismuslehre im Grundriss. - Bern, Stuttgart, Wien: Haupt, 1996. 194 s.
 75. Tourism and Economic Development Issues. URL:

https://www.researchgate.net/publication/269113395_Tourism_and_Economic_Development_Issues.

76. Travel and Tourism Economic Impact 2018. URL: <http://www.wttc.org>.

77. UNCTAD statistics : website. URL: <http://www.unctad.org>

78. UNWTO Tourism Highlights (2019 Edition). URL: http://tourlib.net/wto/WTO_highlights_2019.pdf 62.

79. World Travel & Tourism Council. URL: <https://www.wttc.org/>